

ÚRAD VLÁDY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

**Akčný plán rozvoja okresu Gelnica
v znení dodatku č. 1**

Obsah

I. Analýza hospodárskeho, sociálneho a environmentálneho stavu okresu Gelnica	3
II. Zhodnotenie rozvojového potenciálu okresu Gelnica.....	18
III. Východiská Akčného plánu okresu Gelnica	22
IV. Strategický cieľ, návrhy opatrení a úloh na zabezpečenie realizácie a plnenia Akčného plánu okresu Gelnica, časový harmonogram, spôsoby a zdroje financovania.....	23
A. Systémové opatrenia na podporu implementácie rozvojových aktivít a finančných podpôr	25
B. Prioritná oblasť - Rozvoj regionálnej ekonomiky a inovácií	26
C. Prioritná oblasť - Vzdelávanie a adaptácie pracovnej sily na potreby trhu	30
D. Prioritná oblasť - Budovanie infraštruktúry, zvýšenie kvality a dostupnosti služieb ..	33
E. Prioritná oblasť starostlivosti o životné prostredie	36
F. Podporné systémové opatrenia na realizáciu Akčného plánu na úrovni Košického samosprávneho kraja.....	39
G. Podporné systémové opatrenia na realizáciu Akčného plánu na úrovni ústrednej štátnej správy.....	39
H. Zdroje financovania Akčného plánu okresu Gelnica.....	40
V. Proces monitorovania a hodnotenia dosiahnutého pokroku v zlepšení hospodárskej, sociálnej a environmentálnej situácii v okrese Gelnica	42
VI. Integrácia už existujúcich rezortných programov, resp. prierezových programov a návrh odstránenia prekážok na ich využívanie.....	43

I. Analýza hospodárskeho, sociálneho a environmentálneho stavu okresu Gelnica

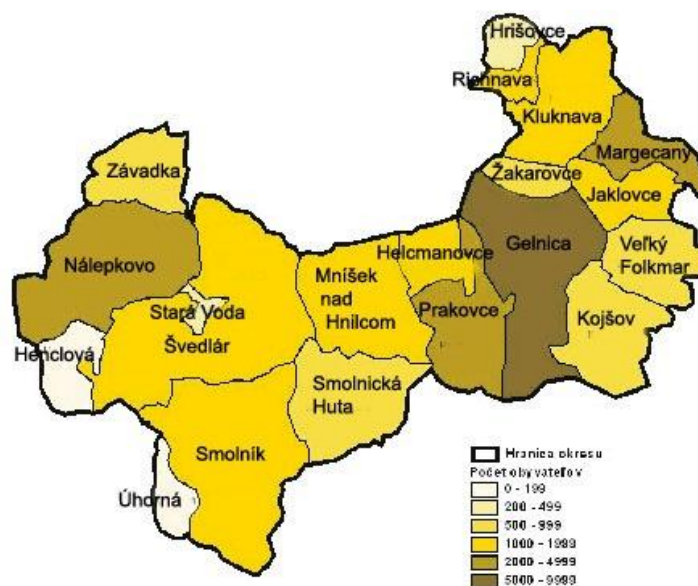
V súlade so zákonom č. 336/2015 Z. z. o podpore najmenej rozvinutých okresov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 378/2016 Z. z. (ďalej len „**zákon č. 336/2015 Z. z.**“) bol okres Gelnica s platnosťou od 30. júna 2017 zaradený Ústredím práce, sociálnych vecí a rodiny (ďalej len „**UPSVaR**“) do zoznamu najmenej rozvinutých okresov (ďalej len „**NRO**“). Následne bol vypracovaný Akčný plán rozvoja okresu Gelnica (ďalej len „**Akčný plán**“). Dôvodom zaradenia okresu Gelnica medzi najmenej rozvinuté okresy bola skutočnosť, že okres dlhodobo vykazuje vysokú mieru nezamestnanosti. K 30. septembru 2017 bola miera evidovanej nezamestnanosti podľa UPSVaR v okrese 12,8 %, zatiaľ čo celoslovenský priemer bol o polovicu nižší, 6,4 %.

Akčný plán bol vypracovaný v spolupráci so sociálno-ekonomickými partnermi, ktorých činnosť a pôsobnosť sa vzťahuje k územiю okresu Gelnica, najmä zástupcami miest a obcí okresu Gelnica, zástupcami štátnej správy, mimovládnyimi organizáciami a podnikateľskými subjektmi, vrátane poľnohospodárov, zástupcami škôl a za pomoci Európskeho zoskupenia územnej spolupráce Via Carpatia a expertov splnomocnenca vlády SR pre podporu najmenej rozvinutých okresov, s využitím podkladov vypracovaných Inštitútom pre stratégie a analýzy Úradu vlády Slovenskej republiky.

Geografická charakteristika

Okres Gelnica sa nachádza na východe Slovenskej republiky, v severozápadnej časti Košického samosprávneho kraja. Susedí s okresmi Rožňava, Spišská Nová Ves, Košice-okolie a okresom Prešov. Svojou **rozlohou 584,3 km²** sa klasifikuje ako stredne veľký okres.

Obr. č. 1: Mapa okresu Gelnica

Zdroj: ÚGKK, ŠÚ

Počet obyvateľov v okrese je 31 627 s hustotou 54 obyv./km². Na území sa nachádza 19 obcí a okresné mesto Gelnica. Z historického hľadiska územie okresu spadá do regiónu Spiš. Vychádzajúc z metodiky OECD je okres Gelnica začlenený medzi **prevažne vidiecke okresy**.

Osou územia je rieka Hnilec a na sever rieka Hornád, ktorých sútok v Margecany tvorí začiatok vodnej nádrže Ružín.

Okres Gelnica má členitý horský a podhorský charakter (290 – 1322 m. n. m.) Z geomorfologického hľadiska patrí takmer celé územie do oblasti Slovenské Rudohorie, celku Volovské vrchy, podcelkov Hnilecké vrchy, Volovec, Zlatý stôl (najvyšší bod), Pipitka, Kojšovská hoľa, ktoré sa rozprestierajú po brehoch dolného toku Hnilca.

Z hľadiska ochrany prírody, sa v okrese nachádzajú chránené lokality – Kloptaň a Polianske rašelinisko vyhlásené za *prírodné rezervácie*, Margecianska línia a Závadské skalky vyhlásené za *prírodné pamiatky* a Volovské vrchy ako *chránené vtáčie územie*. Navrhované na vyhlásenie sú 2 veľkoplošné a 11 maloplošných území (napr. Folkmarská a Kojšovská skala, Starovodské jedliny, Talaby).

Okres Gelnica je **najlesnatejším okresom SR** (viac ako 74 % tvoria lesné pozemky), v lesoch prevažuje smrek, jedľa a buk. Okrem vysokohodnotných území patrí časť okresu (obce Kluknava, Richnava, Hrišovce) k jednej z najviac ohrozených oblastí SR z hľadiska životného prostredia Stredného Spiša.

Doprava a technická infraštruktúra

Okres Gelnica sa nachádza mimo hlavných trás diaľnic a ciest medzinárodného významu. Najbližšie pripojenie na diaľnicu je pri obci Široké (z obce Kluknava 11 km od hranice okresu) a na cestu I. tr. 1/18 E50 pri obci Spišské Podhradie. Výrazným obmedzujúcim faktorom rozvoja okresu je **limitovaná dostupnosť pre nákladnú a kamiónovú dopravu**, ako dôsledok nevyhovujúcich parametrov existujúcich komunikácií (predovšetkým komunikácie II/547 v časti Jaklovce – Košice a komunikácie II. triedy č. 549 v úseku Úhorná – Krásnohorské Podhradie).

Územím okresu prechádza **hlavná železničná trať na trase Bratislava – Košice** s významným železničným uzlom Margecany. Druhou traťou je jednokoľajová neelektrifikovaná trať na trase Margecany - Zvolen, ktorá prechádza väčšou časťou územia. Trať má z celoslovenského hľadiska len druhoradý význam avšak s veľkým potenciálom predovšetkým v oblasti rozvoja cestovného ruchu. Celková dĺžka železničných tratí v okrese je 54 km.

Napájanie elektrickou energiou je v okrese Gelnica zabezpečované z tranzitného vysokonapäťového vedenia VN 22 kV s napojením na Vojany. Centrálny zdroj tepla na báze plynu je zrealizovaný v 10 obciach okresu. Z obnoviteľných zdrojov energie sa využíva vodná

energia riek Hnilec a Hornád, ako aj ich prítokov v 8 existujúcich malých vodných elektrárňach s celkovým inštalovaným výkonom 0,5 MW.

Demografická situácia a bytový fond

V okrese Gelnica žije **31 421 obyvateľov**, medzi ktorými je percentuálne zastúpenie obyvateľov slovenskej národnosti totožné s celoštátnym priemerom (81,4 %). Osobitosťou okresu je nadpriemerné zastúpenie obyvateľov nemeckej národnosti 0,7 %, čo má korene v histórii okresu. Príchod prvých obyvateľov z Bavorska, Durínska a Porýnia sa datuje do 13. storočia.

Tabuľka č. 1 Obyvateľstvo podľa národností (v %)

	Okres Gelnica	Košický kraj	Slovenská republika
Slovenská	81,4	74,2	81,3
Nemecká	0,7	0,2	0,1
Rómska	11,0	5,1	2,0
Ostatné národnosti	6,9	21,4	16,6

Zdroj: ŠÚ SR, databáza DATAcube, Demografia a sociálne štatistiky, apríl 2016

Kvalifikované odhady o počte Rómov uvedené v Atlase rómskych komunít 2013 uvádzajú, že až **25,5 % obyvateľov sú príslušníci rómskych komunít**, čo je približne 8 000 osôb (Tabuľka č. 2). **V jednej tretine obcí okresu tvorí rómske obyvateľstvo majoritu. Z 20 obcí Gelnického okresu je v Atlase rómskych komunít zapísaných 15 obcí.** Sú to obce: Helcmanovce, Jaklovce, Kojšov, Margecany, Mníšek nad Hnilcom, Nálepko, Prakovce, Richnava, Smolnícka Huta, Smolník, Švedlár, Úhorná, Závadka, Žakarovce a mesto Gelnica.

Tabuľka č. 2 Zastúpenie rómskeho obyvateľstva

	Okres Gelnica	Košický kraj	Slovenská republika
Počet Rómov	3 488	40 315	110 261
Počet trvalo bývajúceho obyvateľstva	31 722	798 103	5 435 343
Podiel rómskeho obyvateľstva v %	11,0	5,1	2,0

Zdroj: ŠÚ SR, databáza DATAcube, Demografia a sociálne štatistiky, 2016

Priemerný vek obyvateľov v okrese je 37,4, čo je v porovnaní s celoslovenským priemerom menej o 3 roky. Významné zastúpenie majú obyvatelia v predproduktívnom veku, ktorí predstavujú 20,2 % obyvateľstva okresu (Tabuľka č. 3).

Tabuľka č. 3 Obyvateľstvo podľa základných vekových skupín (v %)

	Okres Gelnica	Košický kraj	Slovenská republika
Predproduktívny vek (0-14 rokov)	20,2	17,1	15,5
Produktívny vek (15-64 rokov)	66,3	69,1	69,6
Poproduktívny vek (65 – rokov)	13,4	13,8	15,0
Priemerný vek	37,4	39,0	40,4

Zdroj: ŠÚ SR, databáza DATAcube, Demografia a sociálne štatistiky, apríl 2016

Obyvateľstvo okresu Gelnica býva prevažne v individuálnych rodinných domoch. Obyvateľstvo bývajúce v bytových domoch je predovšetkým v meste Gelnica a v obciach Prakovce, Margecany, Nálepko a v menšej miere v obciach Veľký Folkmar, Kojšov a Švedlár.

Štruktúra ekonomických subjektov v okrese

V okrese Gelnica sa podľa Registra ekonomických subjektov SR nachádza 1 856 ekonomických subjektov, z toho najviac v okresnom meste Gelnica, potom v Prakovciach, Jaklovciach a Nálepko (Tabuľka č. 4). Najväčší podiel ekonomických subjektov tvoria podnikatelia - fyzické osoby, ktorí početne dominujú (73,8 %) ekonomickej základni okresu. Ďalšími sú samostatne hospodáriaci roľníci (**SHR**) a mimovládne organizácie. Pre ekonomický rozvoj okresu sú dôležité obchodné spoločnosti a akciové spoločnosti, ktoré sú významnými zamestnávateľmi v okrese.

Tabuľka č. 4: Typy podnikateľských subjektov

Typ subjektu	Počet
Podniky	288
Neziskové organizácie	171
Fyzické osoby – podnikatelia	1 420
v tom	
Živnostníci	1 356
Slobodné povolania	63
Samostatne hospodáriaci roľníci	42
Organizačné subjekty celkom	1 856

Zdroj: ŠÚ SR

Priemysel sa spolu so stavebníctvom podieľa 26,9 percentami na celkovej produkcii okresu. Stabilnú pozíciu si dlhodobo udržuje výroba stavebných hmôt a rastúci potenciál najmä v oblasti spracovania drevnej hmoty má drevospracujúci priemysel. Napriek tomu, že vplyvom rozvoja malého a stredného podnikania (ďalej len „MSP“) došlo k čiastočnej územnej diverzifikácii priemyslu okresu, kľúčové priemyselné podniky okresu sú koncentrované predovšetkým do väčších obcí okresu Gelnica.

V období rokov 2007 až 2017 bolo v Gelnickom okrese vytvorených v priemyselnej výrobe viac ako 500 nových pracovných miest. Tvorba nových pracovných miest v Gelnickom okrese pokračuje a v súčasnosti, výrobné spoločnosti v priemyselných parkoch okresu ponúkajú viac ako 80 voľných pracovných miest.

Výrobná štruktúra okresu sa postupne mení. V minulosti mal v okrese dominantnú pozíciu drevospracujúci, strojársky a kovospracujúci priemysel, kým v súčasnosti dominuje **výroba v odvetví elektrotechnickom a strojárenskom.**

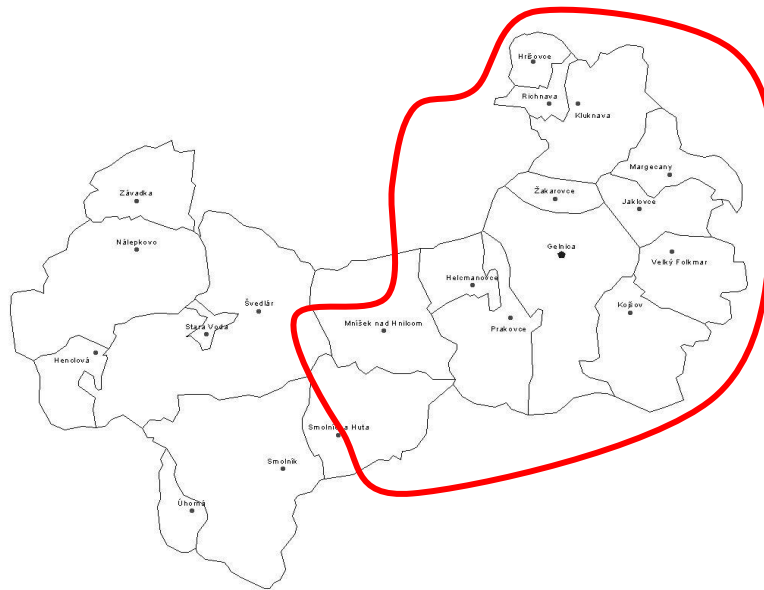
Výzvou pre okres Gelnica je zintenzívnenie využívania domácich surovín, lokálnych špecifik a miestnej pracovnej sily ako aj zakladanie nových malých a stredných podnikov a podpory živnostníkov (Podnikateľský Inkubátor Gelnica, priemyselné parky Prakovce, Jaklovce a výrobné haly Kojšov) a taktiež technická modernizácia podnikov.

Obrázok 2 znázorňuje priestorové rozdelenie okresu Gelnica na **dve produkčné oblasti.** Červeným je označená oblasť s dynamickým rastom priemyselnej produkcie. Táto oblasť je podporovaná hlavne **koncentráciou výroby v obciach Jaklovce a Prakovce a v meste Gelnica.** Druhá časť okresu je poznačená **úpadkom drevospracujúceho priemyslu v obciach Mníšek nad Hnilcom, Švedlár, Nálepkovo a tabakovej továrne v Smolníku,** čo má za následok výraznú hospodársku stagnáciu okresu, stratu príjmov obyvateľstva a enormné zaťaženie ciest vývozom guľatiny. **V auguste roku 2016 z počtu 2 160¹ uchádzačov o zamestnanie v okrese Gelnica pripadalo 35 % nezamestnaných na produkčnú oblasť, 47 % nezamestnaných na stagnačnú oblasť okresu a až 18 % na obec Richnava.**

---

¹ http://www.upsvar.sk/buxus/docs/statistic/mesacne/2017/aug_2017.ZIP

Obrázok 2 Mapa priemyselnej koncentrácie v okrese Gelnica

Zdroj: vlastné spracovanie

Služby

Sektor služieb v okrese Gelnica prešiel výraznou kvalitatívnou aj kvantitatívnou zmenou. V súčasnosti sektor služieb tvorí predovšetkým maloobchod a stravovanie. V maloobchode v obchodných reťazcoch sa vytvárali nové pracovné miesta, nastal však zánik malých obchodných prevádzok. V oblasti maloobchodu sú najvýznamnejšími zamestnávateľmi Agromilk (50 zamestnancov), Fresh (40 zamestnancov) a Tesco (40 zamestnancov).

Výrazným spôsobom sa zmenila oblasť stravovania, ktorá je dnes zameraná predovšetkým na stravovanie zamestnancov a dôchodcov, menej na stravovanie pre oblasť cestovného ruchu. Najvýznamnejšími zamestnávateľmi v tejto oblasti sú Building & Lifestyle, s.r.o. - do 60 zamestnancov a Qila do 40 zamestnancov.

V oblasti služieb výrobného charakteru pôsobia v okrese najmä podnikatelia – fyzické osoby prevádzkujúce remeselné živnosti, napr.: oprava automobilov, stolárstvo, výroba nábytku, stavebníctvo, zámočníctvo, klampiarstvo a pod.

V okrese Gelnica v súčasnej dobe chýba organizácia, ktorá by poskytovala poradenské, konzultačné a informačné služby pre firmy. Nakoľko rozvoj MSP v Hnileckej doline zaostáva, je nutné vybudovať systém podpory drobných podnikov a remesiel a posilniť súčasné informačné systémy, poradenské a konzultačné subjekty, ako sú obchodné a priemyselné komory, profesijné organizácie, regionálne poradenstvo a informačné centrá. V súčasnosti sa pripravuje zriadenie pobočky **Národného podnikateľského centrom v Košiciach, ktorá bude dôležitým partnerom pre spoluprácu v oblasti poradenských a konzultačných služieb.**

Lesné hospodárstvo

Celková výmera lesného pôdneho fondu v okrese je **44 293 ha**, ktoré predstavujú 78,4 % lesnatosti jeho územia, čo **radí okres na prvé miesto v Slovenskej republike**. Z drevín prevláda smrek obyčajný, jedľa biela a buk lesný.

Z celkovej výmery lesov v okrese tvoria lesy vo vlastníctve štátu 35,0 %, lesy miest a obcí 44,2 %, lesy pozemkových spoločností 20,2 %, lesy v prenájme (Úhorná) 0,3 %, lesy cirkevné 0,2 % a lesy súkromné 0,1 %. Lesy vo vlastníctve Slovenskej republiky po zrušení Lesného závodu v Margecanoch patria v súčasnosti pod správu Lesného závodu Košice.

Tabuľka č. 5: Štruktúra pôdneho fondu na území okresu Gelnica

Pôdny fond		Rozloha (ha)	Rozloha (%)
Poľnohospodárska pôda	Orná pôda	801,8	7,4
	Vinice	0	0,0
	Chmeľnice	0	0,0
	Záhrady	306,0	2,8
	Ovocné sady	0	0,0
	TTP	9 703,9	89,7
SPOLU		10 811,7	18,5
Nepoľnohospodárska pôda	Lesné pozemky	44 293,0	93,0
	Vodné plochy	564,5	1,1
	Zastavané plochy	1 344,5	2,8
	Ostatné plochy	1 417,3	2,9
SPOLU		47 619,2	81,5
Celková výmera územia		58 431,0	100,0

Zdroj: ŠÚ SR, databáza DATAcube, Využitie pôdy

Lesníctvo a drevospracujúci priemysel

K najvýznamnejším podnikateľským subjektom pôsobiacim v oblasti lesníctva patria Lesy SR, š.p., Gelnické lesy, s.r.o., Obecné lesy Mníšek nad Hnilcom, s.r.o., Obecné lesy Veľký Folkmar, s.r.o., Lesy Smolník, s.r.o., Lesy obce Nálepko, Správa obecných lesov, s.r.o. (Švedlár), a 12 urbárskych spoločností. Zvyšnú časť tvoria podnikatelia - fyzické a právnické osoby zaoberajúce sa poskytovaním služieb v oblasti ťažby, spracovania a predaja drevnej hmoty a jej

predajom. V okrese Gelnica sa očakáva najvyšší podiel ťažby ihličnatého dreva v rámci Košického kraja – 1 210 tis. m³ dreva na najbližších desať rokov (zdroj: Národné lesnícke centrum Zvolen).

V oblasti sekundárneho a terciárneho spracovania drevnej hmoty pôsobí v okrese viacero malých firiem, resp. živnostníkov zameraných na prvotné spracovanie drevnej hmoty a výrobu stolárskych a tesárskych výrobkov. **V okrese prevládajú hlavne píly na perez reziva, kde sa vyrába predovšetkým stavebné rezivo bez vyššej pridanej hodnoty. Zásadným problémom pre majiteľov píl je problém v získavaní suroviny (piliarskej guľatiny) od štátnych lesov.** Celkovo na území okresu Gelnica sa **nachádza 48 lesníckych a drevospracujúcich subjektov**, z ktorých najviac je evidovaných v obci Kojšov (10 živnostníkov zaoberajúcich sa lesníctvom, resp. ťažbou drevnej hmoty).

Kvôli vysokej, takmer trojštvrťinovej lesnatosti okresu je predpoklad vytvorenia nových pracovných miest, najmä v oblasti ťažby dreva, jeho prvotného spracovania, spracovania dreveného odpadu, ale aj výsadby nových lesných porastov.

Poľnohospodárstvo

Poľnohospodársky využívaná pôda nepredstavuje ani jednu pätinu územia okresu. Poľnohospodárske pôdy sú zaradené hlavne v najnižších bonitných triedach. Z hľadiska jej štruktúry najväčšiu časť reprezentujú trvalé trávnaté porasty (9 703,9 ha), v menšej miere je to orná pôda (801,8 ha) a záhrady (306,0 ha). Ťažké klimatické podmienky, pedologické a orografické podmienky v oblasti predurčujú zameranie poľnohospodárstva predovšetkým na živočíšnu výrobu, v ktorej prevláda chov oviec a hovädzieho dobytku. Rastlinná výroba je málo efektívna a spočíva hlavne v pestovaní obilnín (45 % výmery), kukurice na siláž (20 % výmery) a ďalších krmovín (35 % výmery) a koncentruje sa najmä v oblasti Kluknavy a Richnavy.

Na území okresu Gelnica pôsobí 42 podnikateľských subjektov zaoberajúcich sa **poľnohospodárskou činnosťou**, zameranou predovšetkým na chov zvierat (hovädzieho dobytku, oviec, kôz, byvolov), na pestovanie obilnín, strukovín a olejnatých semien, pričom najväčšie zastúpenie má mesto Gelnica (5 subjektov). K najvýznamnejším poľnohospodárskym a potravinárskym podnikom patrí PD Kluknava, Kluknavská mliekareň, Agrodružstvo Gelnica, PD Helcmanovce, Hydina Furajtár, s.r.o., PD Obnova Mníšek nad Hnilcom a Agrofarma, s.r.o. v Nálepke. Na poľnohospodárskej výrobe sa podieľajú aj samostatne hospodáriaci roľníci.

V okrese existuje potenciál efektívneho prepojenia poľnohospodárstva a potravinárskeho priemyslu, a tým zvýšenia pridanej hodnoty a zamestnanosti v okrese. Poľnohospodárstvo v okrese má potenciál zamestnať viac dlhodobo nezamestnaných osôb s nízkou kvalifikáciou.

Tabuľka č. 6: Prehľad počtu podnikateľských subjektov v oblasti poľnohospodárstva, lesníctva s ťažby dreva

Subjekty - počet				Spolu za okres Gelnica
Poľnohospodárstvo		lesníctvo a ťažba dreva	lov a rybolov	
pestovanie rastlín	chov zvierat			
10	32	48	0	90

Zdroj: ŠÚ SR

Životné prostredie

Z hľadiska kvality životného prostredia je významným problémom okresu zvýšený obsah ťažkých kovov hlavne v tradičných baníckych oblastiach okresu. V oblasti s intenzívnou poľnohospodárskou výrobou je zvýšený obsah dusíka (Kluknava).

Kvalitu ovzdušia v mikroregióne ovplyvňujú predovšetkým imisie zo susedných okresov (dopad na lesy), ale tiež 3 veľké a 6 stredných zdrojov znečisťovania ovzdušia okresu. Najväčším je Vápenka Margecany. Významným znečisťovateľom ovzdušia v minulosti boli Kovohuty Krompachy.

V okrese je málo kvalitnej podzemnej vody, **veľkým problémom je kvalita povrchových vôd, predovšetkým najväčších tokov Hornád, Hnilec a Smolník**, ktoré sú veľmi silne znečistené. Toto znečistenie je spôsobené komunálnymi odpadovými vodami a kyslými bankskými vodami (Smolník), v menšej miere priemyselnými odpadovými vodami. Znečistenie má za následok likvidáciu ich fauny v časti tokov Smolník a Hnilec.

Dlhodobu sa zaznamenáva opakované **znečisťovanie vodnej nádrže Ružín splavovaním komunálneho odpadu z povodia do neho vtekajúcich vodných tokov Hornád a Hnilec** predovšetkým v období privalových dažďov (plasty, biologický odpad, a i.). Napriek pozornosti venovanej zachytávaniu a odstraňovaniu splavovaného odpadu, pretrvávajúce nedisciplinované chovanie obyvateľov vedie k opakovaniu kritických situácií.

Vývoj zamestnanosti v okrese Gelnica

V okrese Gelnica nepôsobí žiadna firma, ktorá by zamestnávala viac ako 250 zamestnancov. Najväčšími zamestnávateľmi, ktorých sídla sa nachádzajú v okrese, sú TREVA s.r.o., PRO VITAE n. o., IDEA – Domov sociálnych služieb a Mesto Gelnica. Tieto tri subjekty zamestnávali ku koncu roka 2016 od 100 do 150 zamestnancov. TREVA s.r.o. sa zaoberá kovaním, lisovaním, razením a valcovaním kovov a práškovou metalurgiou, PRO VITAE n. o. poskytovaním zdravotnej starostlivosti, IDEA – Domov sociálnych služieb starostlivosťou o staršie osoby a osoby so zdravotným postihnutím v pobytových zariadeniach

a mesto Gelnica predstavuje subjekt všeobecnej verejnej správy. Od 1. 1. 2017 sa v priestoroch Všeobecného podnikateľského inkubátora v Gelnici etablovala spoločnosť **KLAUKE SLOVAKIA, s.r.o.**, ktorá k **30. 9. 2017** zamestnáva **80 zamestnancov**. Spoločnosť plánuje rozšírenie svojej produkcie káblových zväzkov a v priebehu nasledujúcich dvoch rokov predpokladá vytvoriť **270 nových pracovných miest**.

Z údajov o dochádzke a odchádzke obyvateľstva zo Sčítania obyvateľov, domov a bytov 2011 vyplýva, že v roku 2011 približne 37,8 % ekonomicky aktívnych obyvateľov (**EAO**) odchádzalo do zamestnania mimo obce svojho bydliska. V rámci okresu Gelnica odchádzalo zo svojho bydliska do zamestnania 10,7 % EAO, 21,1 % odchádzalo do iných okresov a približne 6,1 % odchádzalo kvôli práci do zahraničia. Prevažujúcimi odvetviami do ktorých obyvatelia odchádzali boli priemysel, školstvo, zdravotníctvo a obchod. Z pohľadu dennej odchádzky do zamestnania mimo okresu Gelnica, najviac obyvatelia dochádzali do krajského mesta Košice. V roku 2011 tam do práce chodilo 8,6 % EAO okresu Gelnica.

Tabuľka č. 7 Vývoj miery evidovanej nezamestnanosti vo vybraných rokoch (v %)

	2003	2005	2007	2009	2011	2013	2015	2016
Okres Gelnica	25,2	20,3	15,6	21,9	20,8	21,3	17,0	15,0
Košický kraj	22,2	17,5	13,0	17,3	18,8	17,2	14,4	12,8
Slovensko	15,6	11,4	8,0	12,7	13,6	13,5	10,6	8,8

Zdroj: ŠÚ SR, databáza DATAcube, Demografia a sociálne štatistiky, apríl 2016

V evidencii ÚPSVaR prevládajú uchádzači o zamestnanie s neukončeným základným vzdelaním a základným vzdelaním (21,7 %), ktorých podiel na celkovom počte uchádzačov je podstatne vyšší ako v Košickom kraji (8,0 %) a na Slovensku (6,1 %). Na druhej strane, podiel vysokoškolsky vzdelaného obyvateľstva medzi uchádzačmi o prácu predstavuje len 3,3 %. Ide o výrazne nižšiu hodnotu v porovnaní s priemerom Košického kraja a slovenským priemerom (Tabuľka č. 8).

Tabuľka č. 8 Štruktúra Uchádzačov o zamestnanie (**UoZ**) podľa najvyššieho dosiahnutého vzdelania (v %)

	Okres Gelnica	Košický kraj	Slovenská republika
Neukončené základné	21,7	8,0	6,1
Základné	34,6	34,7	26,6
Stredné	40,2	51,6	54,9
Vyššie a vysokoškolské	3,3	8,7	12,1

Zdroj: UPSVaR - Mesačná štatistika o počte a štruktúre uchádzačov o zamestnanie, november 2017

Tieto údaje korelujú s údajmi o vzdelanostnej štruktúre obyvateľstva okresu (Tabuľka č. 9), z ktorých vyplýva, že **v okrese prevažuje obyvateľstvo, ktoré má ukončené stredné a nižšie úrovne vzdelania.**

Tabuľka č. 9 Podiel obyvateľstva podľa ukončeného vzdelania (v %)

	Okres Gelnica	Košický kraj	Slovenská republika
Základné	20,0	15,5	15,0
Učňovské	13,2	11,7	13,4
Stredné odborné bez maturity	10,0	8,5	9,7
Úplné stredné s maturitou	23,8	27,9	28,1
Vyššie odborné	1,1	1,5	1,5
Vysokoškolské	7,3	13,1	13,9
Bez vzdelania	19,9	17,7	15,7
Nezistené	4,6	4,1	2,8

Zdroj: ŠÚ SR, Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2011

Podiel krátkodobo a dlhodobo nezamestnaných v okrese je podobný, ako v Košickom kraji (Tabuľka č. 10), kým podiel nezamestnaných dlhšie ako 36 mesiacov je výrazne vyšší než je slovenský priemer.

Tabuľka č. 10 Štruktúra UoZ podľa dĺžky trvania nezamestnanosti (v %)

	Okres Gelnica	Košický kraj	Slovenská republika
Do 12 mesiacov	35,6	44,1	54,8
12 až 36 mesiacov	23,9	21,8	18,6
37 a viac mesiacov	34,6	34,1	26,6

Zdroj: UPSVaR - Mesačná štatistika o počte a štruktúre uchádzačov o zamestnanie, november 2017

Z hľadiska vekovej štruktúry sa percentuálny podiel nezamestnaných výrazne nelíši od slovenského priemeru. To, že **okres Gelnica sa vyznačuje relatívne mladým obyvateľstvom sa odráža aj na vekovej štruktúre nezamestnanosti:** mladé vekové kategórie sú výraznejšie zastúpené, v porovnaní so slovenským priemerom, a podiel starších uchádzačov o zamestnanie je tomu zodpovedajúco nižší.

Tabuľka č. 11: Štruktúra UoZ podľa veku v %

	Okres Gelnica	Košický kraj	Slovenská republika
--	---------------	--------------	---------------------

Menej ako 25 rokov	13,7	13,5	13,6
25 – 34 rokov	23,4	23,6	23,3
35 – 44 rokov	24,8	24,5	24,0
45 – 54 rokov	24,6	23,0	22,0
55 rokov a viac	13,6	15,6	16,9

Zdroj: UPSVaR - Mesačná štatistika o počte a štruktúre uchádzačov o zamestnanie, november 2017

V roku 2015 bola priemerná výška hrubej nominálnej mesačnej mzdy 699 eur, čo predstavuje hodnotu výrazne pod slovenským priemerom a priemerom Košického kraja (Tabuľka č. 12). Priemerná hodnota sledovaného ukazovateľa bola v prípade mužov, zamestnaných v okrese Gelnica 762 eur a v prípade žien 632 eur. V porovnaní s hodnotou kraja zarábali muži mesačne o 294 eur a ženy o 184 eur menej. V porovnaní s priemerom Slovenska bola mesačná mzda u mužov o 354 eur a u žien o 223 eur nižšia.

Tabuľka č. 12: Priemerná hrubá nominálna mesačná mzda podľa pohlavia v roku 2016 (v eur)

	Okres Gelnica	Košický kraj	Slovenská republika
spolu	760	972	1 034
muži	829	1 078	1 160
ženy	682	849	891

Zdroj: DATAcube

Spomedzi hospodárskych odvetví majú významné zastúpenie zamestnávateľa v priemysle (Tabuľka č. 13). **V okrese pracuje aj napriek malému podielu poľnohospodárskej pôdy o 15 percentuálnych bodov viac zamestnancov v poľnohospodárstve ako je priemer Slovenska a v doprave a skladovaní takmer o 7 percentuálnych bodov viac.** Vyšší podiel zamestnancov oproti priemeru SR pracuje aj v odvetví verejnej správy. Na druhej strane, výrazne menší podiel zamestnancov oproti priemeru SR pracuje v stavebníctve (v okrese pracovalo ku koncu roka 2016 približne 0,3 % zatiaľ čo priemer SR bol 4,1 %).

Tabuľka č. 13: Percentuálny podiel zamestnancov podľa odvetví hospodárstva v roku 2016

	Okres Gelnica	Košický kraj	Slovenská republika
Poľnohospodárstvo	14,9	1,9	2,5
Priemysel	20,4	27,1	28,2
Stavebníctvo	0,2	3,2	4,1

Veľkoobchod a maloobchod	17,9	12,0	13,7
Doprava a skladovanie	18,0	9,2	6,9
Verejná správa	14,8	10,3	8,5
Vzdelávanie	9,1	11,4	8,9
Zdravotníctvo	N/A	9,9	7,2
Ostatné	N/A	15,0	20,0

Zdroj: ŠÚ SR, databáza DATAcube, Demografia a sociálne štatistiky

Vzdelávacia, sociálna a zdravotnícka infraštruktúra

Predškolské a základné vzdelávanie v okrese poskytuje **18 materských škôl, 13 základných škôl a 2 špeciálne základné školy** (Tabuľka č. 14). V okrese sa nachádzajú tri stredné školy, **a to Gymnázium v Gelnici, SOŠ Prakovce a Spojená škola internátna Prakovce.**

SOŠ Prakovce ponúka:

- a) dvojročné učebné odbory - lesná výroba, strojárská výroba, praktická žena,
- b) trojročné učebné odbory - nástrojár, hutník, autoopravár, hostinský/hostinská a
- c) dvojročné študijne odbory - strojárstvo a spoločné stravovanie.

SOŠ má svoje pracoviská v obciach Richnava a Nálepkovo. Spojená škola internátna poskytuje odbornú prípravu na výkon nenáročných pracovných činností pre povolanie a začlenenie sa do pracovného procesu a života spoločnosti žiakov s mentálnym postihnutím alebo mentálnym postihnutím v kombinácii s iným postihnutím.

V súčasnosti je nedostatok miest na zaškolenie detí v predškolskom a školskom veku hlavne v obciach, kde je zvýšený počet detí z marginalizovaných rómskych komunít (ďalej len „MRK“) ako sú obce Richnava, Kluknava, Mníšek nad Hnilcom a Prakovce. Stredné a základné školy trpia nedostatočnou vybavenosťou odborných učební a telocviční, chýbajú vonkajšie športoviská a priestory pre voľnočasové aktivity detí a mládeže.

Tabuľka č. 14: Prehľad počtu škôl a žiakov podľa jednotlivých typov škôl v školskom roku 2016/2017

	MŠ	Počet žiakov	MŠ špeciálne	Počet žiakov	ZŠ	Počet žiakov	ZŠ špeciálne	Počet žiakov	SŠ	Počet žiakov	SŠ špeciálne	Počet žiakov
Štátne	18	702	0	0	13	3 265	2	177	2	514	1	76
Neštátne	0	0	0	0	2	433	0	0	0	0	0	0
Spolu	18	702	0	0	15	3 698	2	177	2	514	1	76

Zdroj: Centrum vedecko-technických informácií SR, údaje k 15.9.2016

Sieť zdravotníckych zariadení je v okrese priemerne rozvinutá. V meste Gelnica sa nachádza všeobecná nemocnica PRO VITAE, n. o., ktorá poskytuje štandardnú aj nadštandardnú zdravotnú starostlivosť o pacientov s chronickým ochorením. V meste Gelnica sa nachádza aj „Dom zdravia“ ako poliklinika s viacerými ambulanciami. V oblasti poskytovania zdravotnej starostlivosti je negatívom zrušenie Lekárskej služby prvej pomoci (ďalej len „LSPP“). V súčasnosti LSPP prevádzkuje Nemocnica Krompachy, ktorá je pre obyvateľov niektorých okrajových obcí okresu vzdialená až 50 kilometrov. V okrese sa nachádzajú 4 ambulancie rýchlej zdravotnej pomoci (Gelnica, Margecany, Smolník, Nálepkovo), ale ani jedna ambulancia rýchlej lekárskej pomoci.

V rámci siete zariadení poskytujúcich sociálne služby sa v okrese Gelnica nachádzajú iba 2 zariadenia. V obci Prakovce sa nachádza domov sociálnych služieb IDEA, ktorý poskytuje ambulantné služby aj pobytovú sociálnu službu pre prijímateľov sociálnej služby s telesným, zmyslovým a duševným postihnutím, zriadený Košickým samosprávnym krajom (KSK). V obci Nálepkovo sa nachádza zariadenie pre seniorov, ktorý poskytuje pobytovú sociálnu službu, najmä pre prijímateľov sociálnej služby trpiacich demenciou a Alzheimerovou chorobou. Obe tieto zariadenia spadajú do kategórie verejných poskytovateľov sociálnych služieb.

V okrese Gelnica sa nachádza Detský domov Gelnica, poskytujú sa sociálne služby na podporu rodín s deťmi a na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku a v obciach okresu sa nachádzajú aj denné stacionáre a opatrovateľská služba.

Je nevyhnutné zlepšiť dostupnosť siete zdravotníckych zariadení v obciach s vysokou koncentráciou MRK, z dôvodu zlepšenia zdravotného stavu obyvateľov a zníženia rizika rôznych ochorení.

Cestovný ruch

V okrese Gelnica nie je definovaná destinácia, nie sú bližšie definované cieľové miesta, či strediská cestovného ruchu/turizmu. Hnilecká dolina je podľa územného plánu kraja viazaná na územie Slovenského raja údolím rieky Hnilec.

V súčasnosti v okrese chýba koncepčný prístup k riadeniu rozvoja cestovného ruchu, ako aj spoločné marketingové a informačné služby a aktivity. Územie nemá zavedené princípy destinačného manažmentu riadené jednou strešnou destinačnou organizáciou (oblastnou organizáciou cestovného ruchu).

Dôležitým indikátorom rozvoja cestovného ruchu je počet návštevníkov v ubytovacích zariadeniach a počet prenocovaní evidovaných Štatistickým úradom SR (ŠÚ SR), ktorých prehľad vo vybraných rokoch prinášajú tabuľky č. 15 a č. 16.

Tabuľka č. 15: Počet návštevníkov vybraných okresov Košického kraja vo vybraných rokoch v období 2001 – 2016

Rok	2001	2006	2011	2016
Košický kraj	264 563	305 970	289 435	347 014
Okres Gelnica	11 561	9 036	1 440	2 345
Okres Košice okolie	23 689	18 720	24 205	20 629
Okres Rožňava	20 869	27 100	20 461	17 910
Okres Spišská Nová Ves	38 739	71 551	63 094	60 261

Zdroj: ŠÚ SR

Tabuľka č. 16 Počet prenocovaní vybraných okresov Košického kraja vo vybraných rokoch v období 2001 – 2016

Rok	2001	2006	2011	2016
Košický kraj	664 010	825 024	649 947	726 401
Okres Gelnica	45 277	26 771	4 563	6 286
Okres Košice okolie	72 561	50 354	54 346	50 945
Okres Rožňava	62 189	88 955	43 736	44 742
Okres Spišská Nová Ves	117 372	192 381	137 366	132 608

Zdroj: ŠÚ SR

Najviac evidovaných ubytovacích zariadení má Mesto Gelnica (3 zariadenia, 28 lôžok) a obec Smolník (4 zariadenia, 32 lôžok). Ubytovacími kapacitami v okrese v rozsahu maximálne dvoch ubytovacích zariadení disponujú obce Helcmanovce, Jaklovce, Kluknava, Mníšek nad Hnilcom, Nálepko, Stará Voda, Švedlár, Žakarovce. Čisté využitie lôžkovej kapacity

okresu sa pohybuje na úrovni iba 6,4 %. Pre porovnanie v susednom okrese Rožňava je v súčasnosti 62 ubytovacích zariadení a v okrese Košice okolie sa nachádza 37 ubytovacích zariadení. Vplyv na lokálnu ekonomiku v okrese využitím ubytovacích zariadení je 57 083 eur s DPH v tržbách za nákup ubytovacích služieb v okrese.

Územie okresu Gelnica má vynikajúci potenciál stať sa atraktívnym výletným miestom (minimálne jednodňová návštevnosť, víkendy a predĺžené víkendy) pre obyvateľov krajských miest - Košice v dostupnosti 40 km (45 minút jazdy autom), Prešov v dostupnosti 37 km (38 minút) a okresného mesta Spišskej Novej Vsi (45 minút). Veľký potenciál má možnosť využitia vlakového spojenia Margecany - červená Skala a prepojiť lokalitu Ružina s turistickou lokalitou Slovenský raj.

Potenciál pre rozvoj cestovného ruchu je sústredený v okolí konkrétnych miest a lokalít Hnileckej doliny, najmä vodnej nádrže Ružín a jej prírodného okolia, historického banského mesta Gelnica, Smolník a banskej cesty, obec Kojšov s príležitosťou prepojenia na Kojšovskú hoľu, obec Žakarovce s prepojením na zimné turistické stredisko Plejsy.

II. Zhodnotenie rozvojového potenciálu okresu Gelnica

Cieľom Akčného plánu je zabezpečiť udržateľný rozvoj okresu Gelnica, ktorý bude založený na využívaní domácich prírodných a ľudských zdrojov, ekonomického potenciálu okresu, na zlepšovaní štruktúry disponibilnej pracovnej sily a skvalitňovaní podnikateľského prostredia. Opatrenia Akčného plánu vytvoria udržateľné pracovné miesta založené na využívaní komparatívnych výhod regionálnej ekonomiky, ktorá dokáže efektívne zhodnocovať vlastný rozvojový potenciál.

Rozvoj okresu Gelnica v zmysle tohto Akčného plánu by mal byť postavený predovšetkým na:

- rozvoji MSP a diverzifikácii ekonomických činností,
- využití existujúceho prírodného potenciálu predovšetkým v oblasti lesného a drevospracujúceho hospodárstva s dôrazom na finalizáciu a pridanú hodnotu,
- tradíciách poľnohospodárskej a potravinárskej výroby a jej vysokej ekologickej kvalite,
- rozvoji ľudských zdrojov, vrátane integrácie MRK,
- zlepšovaní podmienok pre život, budovaní technickej a občianskej infraštruktúry a ochrane životného prostredia,
- využívaní historicko-pamiatkových a prírodných daností územia na rozvoj cestovného ruchu.

Identifikácia kľúčových faktorov, ktoré podmieňujú ekonomický a sociálny rozvoj okresu, a ktorým je potrebné venovať pozornosť vo forme efektívneho zhodnotenia a rozvoja v Akčnom pláne:

- **Podpora inovatívnych a prosperujúcich podnikov** s dobrou pozíciou na národnom a svetovom trhu, s domácim kapitálom, s perspektívou rozšírenia produkcie a tým aj udržateľnej zamestnanosti. Ide hlavne o už existujúce podniky nachádzajúce sa najmä v Prakovciach - PRAKON spol. s r.o., TREVA s.r.o, Bridge – CNC, s.r.o a Klauke Slovakia, s.r.o. v Gelnici.
- **Tvorba nových pracovných miest s dôrazom na pridanú hodnotu** v poľnohospodárstve, priemysle, lesníctve a službách súvisiacich s podporou zvyšovania kvality života, ale aj cestovného ruchu podčiarknutá snahou o maximalizáciu pridanej hodnoty regionálneho produktu a osobitne **tvorba tzv. „zelených“ pracovných miest** zameraných na obnovu a tvorbu zelenej infraštruktúry, odstraňovanie invázií druhov rastlín, údržbu drevín rastúcich mimo lesa, starostlivosť o zanedbané a nevyužívané plochy, priestranstvá, nakladanie s odpadom a pod.
- **Rozvoj pôdohospodárstva, najmä živočíšnej výroby** s dôrazom na zabezpečenie regionálnej spotreby (PD Helcmanovce, PD Kluknava, Kluknavská mliekareň, PD Obnova, súkromne hospodáriaci roľníci, mladí farmári a i.) a finalizáciu produktov pre spotrebu v regióne. Predovšetkým je potrebné zachovať, využívať a rozvíjať kvalitné životné prostredie a prírodné zdroje, ako sú: lesy, povrchové vody, orná pôda, lúky a pasienky. V okrese existujú predpoklady na rozvoj živočíšnej výroby, hlavne na chov hovädzieho dobytku a oviec, ktorá by dokázala zamestnať disponibilné pracovné sily, ktoré v iných odvetviach vzhľadom na svoju nízku kvalifikáciu nenachádzajú uplatnenie. K špecifickým hodnotám okresu patrí bohatý lesný fond (okres je najlesnatejším okresom v rámci SR), ktorý dáva vynikajúci predpoklad pre rozvoj lesníctva a drevárstva s dôrazom na zvyšovanie pridanej hodnoty.
- **Podpora využitia existujúceho ľudského kapitálu prostredníctvom rozvoja odborného školstva** vrátane využitia jeho inovatívneho potenciálu, ktorý je potrebné zosúladiť s dopytom na trhu práce a regionálnou ekonomikou (SOŠ Prakovce, Spojená škola internátna, Gymnázium Gelnica – podpora duálneho vzdelávania, vytvorenie regionálneho centra prípravy pre budúce povolanie v SOŠ Prakovce s podnikateľskými subjektami v okrese za účelom prepojenia dopytu a ponuky na miestnom trhu práce, vytvorenie IT centra na Gymnázium Gelnica, vytvorenie 2 tréningových centier pre nezamestnaných UoZ, spolupráca s UPSVaR pri využívaní nástrojov aktívnej politiky trhu práce (ďalej iba „**APTP**“) a národných projektov, inovácia odborných učební v Spojenej škole internátnej).
- **Podpora integrovaného začleňovania MRK** v obciach s prítomnosťou separovaných a segregovaných osád, t. j. Richnava, Nálepko, Švedlár, Prakovce, Mníšek nad Hnilcom a Gelnica. Podpora by sa týkala zlepšenia kvality bývania, dostupnosti ďalšieho vzdelávania, tvorby vhodných pracovných miest, informovanosti a i. V obciach chýbajú komunitné centrá, ktoré by poskytovali komunitné služby pre MRK a podporné programy pre prípravu na zamestnanie.

- **Zlepšenie životného prostredia** s dôrazom na zhodnocovanie odpadu, tvorbu nových produktov (s využitím sociálnych/obecných podnikov a i.), znižovanie energetickej náročnosti a využívanie obnoviteľných zdrojov energie, napr. geoenergie prostredníctvom bývalých banských diel.
- **Zlepšenie dostupnosti okresu a dostupnosti trhu práce**, zastavenie izolovanosti okresu a jeho degradácie. Rekonštrukcia a modernizácia komunikácií vrátane napojenia na rýchlostné komunikácie, vybudovanie nových cyklotrás, cyklochodníkov a náučných chodníkov za účelom rozvoja cestovného ruchu.
- **Využitie prírodných podmienok, historického a kultúrneho potenciálu pre rozvoj vidieckeho turizmu** - vodná nádrž Ružín, Kojšova hoľa, zaujímavá banská história, obce sú situované na trase Gotickej cesty, Železnej a Grófskej cesty, množstvo kultúrno-spoločenských podujatí v okrese, existencia záujmových združení a folklórnych skupín zameraných na zachovanie ľudových tradícií. V okrese sa nachádza vodná nádrž Ružín, ktorá je využívaná na športový turizmus (vodácke športy), rekreačné účely, rybolov a má potenciál pre celoročné využitie pre letné a zimné športy a aktivity (vyhliadkové plavby, vodné lyžovanie, bežecké lyžovanie, skúter, korčuľovanie). Prírodné podmienky na Kojšovej holi dávajú potenciál v letných mesiacoch na využitie v cykloturizme a v zimných mesiacoch pre lyžiarske športy. Okres má bohatú banskú históriu, ktorá dáva potenciál pre rozvoj zážitkového a poznávacieho turizmu. Najvýznamnejšie historické pamiatky, ktoré sú cieľom kultúrneho turizmu: Dom baníka, Banické múzeum a Zámčisko v Gelnici, banské štôlna v Gelnici a Smolníku, Bujanovský tunel v Margecanoch – technická pamiatka.
- **Podpora koordinácie plánovania a riadenia rozvoja** okresu medzi štátnou správou, verejnou správou a miestnymi iniciatívami na všetkých úrovniach. Odstránenie prekážok pre lokálne iniciatívy a zlepšenie motivácie a inštitucionalizácia rámcov spoločného postupu obcí okresu a kraja pre naštartovanie sociálno-ekonomického rozvoja okresu.

Pre rozvoj podnikania v okrese Gelnica sa môžu využiť existujúce priestory, najmä v pôvodných priemyselných areáloch, v ktorých sa zachovali výrobné haly, skladové priestory a administratívne budovy. Jedná sa o podnikateľský Inkubátor Gelnica, priemyselné parky Prakovce, Jaklovce a výrobné haly Kojšov. Dostatok podnikateľských priestorov je aj v rámci poľnohospodárskych družstiev.

Bariéry ekonomického a sociálneho rozvoja okresu Gelnica:

Podpora inovatívnych a prosperujúcich podnikov

- **nedostatok domáceho kapitálu** na rozvoj podnikateľskej činnosti a podpory tvorby nových pracovných miest,
- **nedostupná a zastaraná infraštruktúra IKT** (nevyhovujúci vysokorýchlostný internet),
- **nízka atraktivnosť pre investorov.**

Tvorba nových pracovných miest s dôrazom na pridanú hodnotu

- **vysoký podiel dlhodobo nezamestnaných** uchádzačov o zamestnanie, nízka kvalifikačná úroveň pracovnej sily a nedostatočné pracovné návyky UoZ,
- **nedostatočná väzba medzi vzdelávacími inštitúciami a potrebou trhu práce.**

Rozvoj pôdohospodárstva, najmä živočíšnej výroby

- **nevyužitú kapacitu pre poľnohospodársku výrobu a jej finalizáciu,**
- **nedostatočná podpora pre SHR a nevyhovujúca dotačná politika pre SHR,**
- **nevyhovujúca a nevhodná aplikácia národných politík** (pôdohospodárstvo, podpora MSP), ako aj nedostatočná komunikácia a koordinácia na miestnej úrovni.

Podpora využitia existujúceho ľudského kapitálu prostredníctvom rozvoja odborného školstva

- **nedostatočné kapacity v materských školách a základných školách,**
- **vysoký odliv mladých ľudí z okresu.**

Podpora integrovaného začleňovania MRK

- **nevyhovujúce životné podmienky MRK** v jednotlivých lokalitách, bez základnej infraštruktúry, vysoká miera nezamestnanosti a odkázanosti, strata pracovných návykov a absencia pozitívnych vzorov. Problémy súvisiace s viacgeneračnou chudobou a sociálnou exklúziou, vrátane socio-patologických javov.

Zlepšenie životného prostredia

- **nedostatočná technická a environmentálna infraštruktúra obcí** (slabé napojenie na vodovody, štvrtá najvyššia miera napojenia obyvateľov na kanalizáciu a čističky odpadových vôd v porovnaní s NRO),
- **zlý technický stav a vysoká energetická náročnosť verejných budov,**
- **znečistené životné prostredie komunálnym odpadom** (najmä vodná nádrž Ružín, rieky Hornád a Hnilec).

Zlepšenie dostupnosti okresu a dostupnosti trhu práce

- **zlá dostupnosť územia pre nákladnú a kamiónovú dopravu, chýbajúce dopravné prepojenia**

Využitie prírodných podmienok a historického a kultúrneho potenciálu pre rozvoj vidieckeho turizmu

- **nedostatočné využívanie miestnych zdrojov** (prírodné, kultúrne, historické),
- **zlý technický stav kultúrnych a historických pamiatok,**
- **nedostatočná prezentácia územia ako celku.**

Podpora koordinácie plánovania a riadenia rozvoja

- **nízka miera spolupráce v okrese medzi samosprávou a štátnou správou,** absencia efektívnych štruktúr manažmentu regionálneho rozvoja a poskytovania služieb

miestnym zamestnávateľom a inštitúciám,

- **nedostatok odborných poradenských a konzultačných kapacít v regióne.**

III. Východiská Akčného plánu okresu Gelnica

Akčný plán vychádza z identifikovaných potenciálov a limitov pre sociálny a ekonomický rozvoj okresu. Je založený na zhodnotení územného kapitálu okresu, jeho mesta a obcí, a je založený na využití ich konkurenčných výhod a možností rozvoja spolupráce. **Tento prístup vytvára predpoklady pre udržateľný rozvoj okresu s efektívnym využitím intervencie z verejných zdrojov formou podpory realizácie Akčného plánu, ktorého ambíciou je, aby okres Gelnica pre svojich obyvateľov v budúcnosti poskytol:**

- rozvinuté podnikateľské prostredie s dostatkom pracovných príležitostí,
- dobrý prístup ku kvalitnému vzdelávaniu, výchove a sociálnym službám,
- kvalitnú a dostatočnú technickú infraštruktúru, kvalitnú občiansku vybavenosť, sociálne zázemie a dostatok príležitostí na voľnočasové, športové a kultúrne vyžitie,
- vysokú kvalitu životného prostredia, predovšetkým s čistým ovzduším, kvalitnou povrchovou a podzemnou vodou, nízkym hlukom, bez nelegálnych skládok, nezaťaženou pôdou a zachovanými prirodzenými biotopmi.

Akčný plán charakterizujú nasledujúce princípy:

- **Efektívne využitie materiálnych a ekonomických zdrojov územia**, vrátane disponibilnej pracovnej sily, MRK a zníženie odlivu mladých ľudí
- **Zvyšovanie pridanej hodnoty produktov v okrese**
- **Podpora priemyselných rozvojových centier** v Prakovciach, Gelnici a Jaklovciach. Strojárska a elektrotechnická výroba v okrese Gelnica je tvorená spoločnosťami, ktoré sú dodávateľmi prvej a druhej úrovne. Úroveň technologického vybavenia je v spoločnostiach konkurencieschopná, pričom pre udržanie konkurencieschopnosti týchto etablovaných spoločností je nevyhnutné okamžite investovať do dátovej a prenosovej infraštruktúry v okrese, ktorá je pre ovládanie a servis CNC strojov kľúčová.
- **Zvyšovanie vzdelanostnej úrovne obyvateľstva** v závislosti na potrebách trhu práce
- **Synergia rôznych zdrojov intervencií** (EŠIF, SIH, vlastné zdroje, predovšetkým efektívne a koordinované využitie kombinácie súkromných a verejných finančných zdrojov, ako aj využitie inovatívnych riešení založených na koordinácii opatrení integrujúcich ekonomickú, sociálnu a environmentálnu kvalitu rozvoja, cezhraničné a zahraničné skúsenosti)
- **Zvyšovanie kvality a dostupnosti verejných služieb a skvalitňovanie infraštruktúry** vrátane investovania do vlastných kapacít a infraštruktúry s väzbou na piliere rozvojového potenciálu, podpora pilotných rozvojových projektov

IV. Strategický cieľ, návrhy opatrení a úloh na zabezpečenie realizácie a plnenia Akčného plánu okresu Gelnica, časový harmonogram, spôsoby a zdroje financovania

STRATEGICKÝ CIEĽ
Do roku 2022 podporiť rast zamestnanosti a vytvorenie podmienok pre tvorbu 931 pracovných miest prostredníctvom zvyšovania kvality a atraktivity okresu Gelnica využitím prírodného, kultúrneho a ľudského potenciálu územia, dobudovaním infraštruktúry a rozvojom podnikateľského prostredia.

Prioritné oblasti rozvoja Akčného plánu sú definované tak, aby sa garantovala obsahová a časová koordinovanosť jednotlivých opatrení a úloh Akčného plánu s využitím finančnej podpory jednotlivých operačných programov v programovom období 2014 – 2020 komplementárne s intervenciami zo štátneho rozpočtu a iných zdrojov, vrátane súkromných. Realizácia Akčného plánu bude podporená aj ďalšími systémovými opatreniami vlády SR, VÚC, miest a obcí okresu Gelnica koordinovaných Radou pre rozvoj najmenej rozvinutých okresov.

Akčný plán obsahuje systémové opatrenia a aktivity na úrovni okresu, VÚC a štátu. Systémové opatrenia sú zamerané na koordináciu a spoluprácu, majú za cieľ vytvoriť vhodné inštitucionálne prostredie na tvorbu pracovných miest. Kľúčové aktivity vedú priamo k vytvoreniu pracovných miest, alebo odstraňujú prekážky rozvoja zamestnanosti v okrese a sú pilotnými aktivitami, ktoré budú následne replikované v iných odvetviach a lokalitách okresu.

Akčný plán **obsahuje opatrenia** vo vyššie uvedenej štruktúre **rozdelené do nasledujúcich oblastí**:

- A. **Systémové opatrenia** na podporu implementácie rozvojových aktivít a finančných podpôr
- B. **Prioritná oblasť rozvoja regionálnej ekonomiky a inovácií**
- C. **Prioritná oblasť vzdelávania a adaptácie pracovnej sily na potreby trhu**
- D. **Prioritná oblasť budovanie infraštruktúry, zvýšenie kvality a dostupnosti služieb,**
- E. **Prioritná oblasť starostlivosť o životné prostredie**
- F. **Podporné systémové opatrenia** na realizáciu Akčného plánu **na úrovni KSK**
- G. **Podporné systémové opatrenia** na realizáciu Akčného plánu **na úrovni ústrednej štátnej správy**

Nasledujúca tabuľka uvádza stručný prehľad systémových opatrení, prioritných oblastí a aktivít Akčného plánu.

Systémové opatrenia a kľúčové aktivity Akčného plánu	
A. Systémové opatrenia Akčného plánu na úrovni okresu Gelnica	
Opatrenie	A1. Vytvorenie platformy pre rozvoj okresu Gelnica
	A2. Vytvorenie Centra podpory regionálneho rozvoja okresu Gelnica
B. Rozvoj regionálnej ekonomiky a inovácií	
Opatrenie	B1. Podpora konkurencieschopnosti malých a stredných podnikov
	B2. Podpora oživenia poľnohospodárstva a lesníctva
	B3. Rozvoj infraštruktúry cestovného ruchu a investície do zachovania kultúrneho dedičstva
C. Vzdelávanie a adaptácia pracovnej sily pre potreby trhu	
Opatrenie	C1. Podpora predprimárneho a primárneho vzdelávania
	C2. Podpora stredoškolských centier prípravy a adaptácie na budúce povolanie
	C3. Implementácia Národných projektov ÚPSVaR
	C4. Podpora sociálnej ekonomiky a lokálnej zamestnanosti pre adaptáciu nízkokvalifikovanej pracovnej sily
	C5. Podpora poskytovania sociálnych služieb
D. Budovanie infraštruktúry, zvýšenie kvality a dostupnosti služieb	
Opatrenie	D1. Dopravná infraštruktúra okresu
	D2. Podpora nájomného bývania, príprava územia pre bytovú výstavbu a podpora výstavby nájomných bytov nižšieho štandardu
	D3. Podpora budovania centier integrovanej zdravotnej starostlivosti
	D4. Podpora prevencie kriminality a prevencie inej protispoločenskej činnosti
E. Starostlivosť o životné prostredie	
Opatrenie	E1. Výstavba vodárenskej infraštruktúry
	E2. Podpora triedenia a zhodnocovania odpadov
	E3. Zníženie energetickej náročnosti verejných budov a podpora využívania obnoviteľných zdrojov energie
	E4. Predchádzanie znečisťovania VN Ružín
F. SYSTÉMOVÉ OPATRENIA NA ÚROVNI KSK	
G. SYSTÉMOVÉ OPATRENIA NA ÚROVNI ŠTÁTU	

A. Systémové opatrenia Akčného plánu na úrovni okresu Gelnica

Systémové opatrenia na úrovni okresu sú zamerané na vytvorenie kapacít, inštitucionálnych a organizačných rámcov, koordinácie, riadenia a zabezpečenie logistickej a technickej podpory na implementáciu Akčného plánu.

Popis jednotlivých systémových opatrení a kľúčových aktivít

Opatrenie A.1. Vytvorenie platformy pre rozvoj okresu Gelnica

Popri výbore, ktorý sa zriaďuje podľa zákona č. 336/2015 Z. z. v znení zákona č. 58/2018 Z. z., kľúčovú úlohu pri realizácii Akčného plánu bude mať platforma pre rozvoj okresu Gelnica tvorená sociálno-ekonomickými partnermi, zástupcami kľúčových subjektov rozvoja okresu od predstaviteľov štátnej správy cez samosprávy, podnikateľského sektora, škôl až po občianske iniciatívy a mimovládne organizácie. Platforma vedie medzisektorový partnerský dialóg, monitoruje a navrhuje opatrenia na implementáciu Akčného plánu a zúčastňuje sa tvorby podkladov pre rokovania výboru. Platformu vedie prednosta okresného úradu s podporou odborného pracovníka okresného úradu.

Opatrenie A.2. Vytvorenie Centra podpory regionálneho rozvoja okresu Gelnica

Technickým a administratívnym nástrojom pre implementáciu rozvojových aktivít okresu v rámci Akčného plánu je centrum podpory, plniace funkciu strediska pre prípravu kľúčových aktivít v súlade s opatreniami Akčného plánu, a technického sekretariátu platformy pre rozvoj okresu Gelnica. Centrum zabezpečuje aj mediálnu a komunikačnú podporu platforme pre rozvoj okresu Gelnica.

Hlavné činnosti centra podpory:

- podpora činností Výboru: príprava podkladov pre realizáciu, monitorovanie a hodnotenie plnenia Akčného plánu, stretnutí výboru, služby sekretariátu výboru,
- metodická a koordinačná podpora vypracovania koncepcných, strategických a plánovacích materiálov pre okres,
- zabezpečenie vypracovania **stratégie pre rozvoj cestovného ruchu** v spolupráci s Organizáciou cestovného ruchu (OCR) Slovenský raj, ktorá bude zahŕňať aj komplexné posúdenie možností a návrh podpory rozvoja cestovného ruchu a vodných športov na vodnej stavbe Ružín pri zachovaní jej hlavných vodohospodárskych funkcií;
- metodická a koordinačná podpora aktivít a aktérov pri plnení Akčného plánu,
- v spolupráci s regionálnym centrom pre RK zabezpečenie vypracovania **stratégie pre integráciu MRK**,
- metodická a koordinačná podpora pri príprave projektov a návrhov modelov financovania jednotlivých aktivít akčného plánu,
- metodická a koordinačná podpora pri zabezpečovaní procesov verejného obstarávania,
- vypracovanie výročnej hodnotiacej správy o implementácii Akčného plánu,
- komunikačný a mediálny servis, zabezpečenie publicity,
- príprava analýz, podkladov a reportovanie,
- metodická a koordinačná podpora iniciatív zakladania klastrov,
- metodická a koordinačná podpora zakladania výrobných združení,

- metodická a koordinačná podpora cezhraničnej spolupráce a medziregionálnej spolupráce,
- spolupráca s MAS HNILEC, regionálnymi rozvojovými agentúrami (RRA) a oblasťnými organizáciami cestovného ruchu (OOCR).

Počet vytvorených pracovných miest:	1
Kľúčoví partneri (gestori):	výbor, platforma pre rozvoj okresu Gelnica, obce, mesto Gelnica, KSK
Partneri:	MAS HNILEC, o.z., OOCR, RRA
Termín:	2018-2022
Účel RP:	výdavky spojené so zabezpečením aktivít, prevádzkou a vybavením Centra podpory regionálneho rozvoja okresu
Prijímateľ RP:	Centrum podpory regionálneho rozvoja

Predpokladané zdroje financovania prioritnej oblasti A. Systémové opatrenia Akčného plánu na úrovni okresu Gelnica

Predpokladané zdroje financovania:	RP
Celkový rozpočet:	205 100 eur
Z toho výška RP:	205 100 eur
Z toho orientačne programy spolufinancované z EŠIF:	-

B. Prioritná oblasť – rozvoj regionálnej ekonomiky a inovácií

Prioritná oblasť je zameraná na zvýšenie ekonomickej výkonnosti okresu Gelnica a vytváranie pracovných príležitostí s uplatnením nových technológií a inovatívnych projektov, transferom know-how, osobitne v oblasti MSP, rozšírením už existujúcej výroby, alebo podporou vzniku nových subjektov, vrátane podpory poľnohospodárstva, lesného hospodárstva a drevovýroby s dôrazom na vyššiu pridanú hodnotu a vytváranie pracovných príležitostí, vrátane zamestnávania marginalizovaných skupín. Prioritná oblasť rieši aj rozvoj cestovného ruchu ako nástroja ekonomického rozvoja okresu, najmä vybudovaním infraštruktúry cestovného ruchu, regionálnej značky, tvorbou produktov a služieb cestovného ruchu, ktoré povedú k zvyšovaniu návštevnosti regiónu.

Popis jednotlivých systémových opatření a klíčových aktivit

Opatření B.1. Podpora konkurenceschopnosti malých a středních podniků so zameraním na tvorbu a udržanie pracovných miest

Úlohou opatření je zabezpečiť udržateľný ekonomický rast v produkčnej časti okresu, a naštartovať procesy pre rozbeh priemyselnej výroby aj v stagnujúcej časti okresu. Aktivity opatření vychádzajú z pozitívnych skúseností s aplikáciou nástrojov na podporu priemyselnej výroby v období rokov 2004 až 2012 v obciach Jaklovce, Gelnica a Prakovce. Je nevyhnutné naďalej podporovať modernizáciu technologickej vybavenosti subjektov priemyselnej výroby. Pre udržanie konkurenceschopnosti je nutné vytvoriť nástroje pre "Internet Things" ako jedného z predpokladov aplikácie 4-tej priemyselnej revolúcie.

V rámci tohto opatření budú podporené aktivity zamerané predovšetkým na modernizáciu a inováciu existujúcej výroby, nákup strojov a technologických zariadení a nevyhnutné stavebné úpravy súvisiace s ich inštaláciou.

Počet vytvorených pracovných miest:	398
Kľúčoví partneri (gestori):	podnikateľské subjekty
Termín realizácie:	2018-2022

Opatření B.2. Podpora oživenia poľnohospodárstva a lesníctva so zameraním na využitie nízko kvalifikovanej pracovnej sily

Cieľom opatření je podporiť výrobu, spracovanie a uvádzanie na trh poľnohospodárskych produktov, predovšetkým miestnych špecialít a zavádzanie BIO produkcie s pozitívnym vplyvom na tvorbu nových pracovných miest.

V oblasti rozvoja lesného hospodárstva opatření reaguje na potrebu podpory podnikania a tvorby pracovných miest v lesnom hospodárstve vzhľadom na vysoký potenciál jeho rozvoja v okrese Gelnica, ktorý je najlesnatejším okresom na Slovensku. V okrese je aj vysoký podiel podnikateľských subjektov podnikajúcich v tomto odvetví.

Aktivity budú zamerané na:

1. podporu rozvoja poľnohospodárstva na území okresu a zároveň na posilnenie konkurenceschopnosti lokálneho spracovateľského a potravinárskeho priemyslu a zvýšenie efektivity všetkých výrobných faktorov,
2. podporu rozvoja lesníckych podnikov predovšetkým do zvýšenia ich konkurenceschopnosti, zvýšenia ekonomickej hodnoty lesa prostredníctvom lepších postupov obhospodarovania lesov a podpory tvorby nových pracovných miest,
3. obnovu hospodárskych budov (rekonštrukcie a stavebné úpravy), obstaranie strojov, zariadení a pod., ktoré priamo súvisia s predmetom podnikania v oblasti poľnohospodárstva, lesníctva a rybného hospodárstva.

Počet vytvorených pracovných miest:	82
Kľúčoví partneri (gestori):	podnikateľské subjekty podnikajúce v poľnohospodárstve, v lesnom a rybnom hospodárstve
Termín realizácie:	2018-2022

Opatrenie B.3. Rozvoj infraštruktúry cestovného ruchu a investície do zachovania kultúrneho dedičstva ako potenciálu pre rozvoj cestovného ruchu

Cieľom opatrenia je podporiť aktivity zamerané na budovanie infraštruktúry cestovného ruchu a služieb v súlade so stratégiou pre rozvoj cestovného ruchu v okrese s dôrazom na:

- analýzu možnosti zvýšenia ubytovacích kapacít,
- možnosti kreatívneho priemyslu,
- využitie potenciálu vodnej nádrže Ružín a jej okolia ako celoročného výletného miesta cestovného ruchu so zameraním na rozvoj vodnej turistiky, vodáctva a vodných športov, pešej a cykloturistiky, bežeckého lyžovania, skúter, korčuľovania
- možnosť využitia vlakového spojenia Margecany (Ružín) – Červená skala (Slovenský raj) v letnej turistickej sezóne ako atraktivity pre rodiny s deťmi
- rozvoj a dostupnosť Kojšovej hory - pripravovaného celoročného strediska CR, s využitím rázovitosti obce Kojšov a prírodného prostredia v jej okolí,
- poznávanie kultúrneho dedičstva a histórie, tradícií založených na zážitku, najmä špecifickejšej a jedinečnej témy baníctva v tomto území ako produktu CR, najmä v meste Gelnica a jeho okolí (Gelnicko), vrátane územia Žakaroviec s prepojením do strediska Plejsy s pešou horskou turistikou a cykloturistikou, analytické zmapovanie daného územia, ktoré bude určené na vybudovanie turistickej infraštruktúry so zameraním na prezentáciu baníctva, napr. banícky edukačno-zábavný park umiestnený priamo v už nefunkčných štôlnach mesta Gelnica a jeho okolí (Gelnicko) vrátane územia Žakaroviec s prepojením na významné stredisko zimných športov Plejsy s pešou horskou turistikou a cykloturistikou. Realizácia sa predpokladá v spolupráci s organizáciami cestovného ruchu.
- budovanie regionálnej značky, marketing a posilnenie oficiálneho manažmentu - manažment územia a koordinácia subjektov.

Aktivity budú zamerané na podporu atraktívnosti okresu pre turistický ruch budovaním infraštruktúry cestovného ruchu prioritne v strediskách cestovného ruchu (vodná nádrž Ružín, Kojšovská hoľa, obce s banskou históriou) a v turistických bodoch záujmu, a ich vzájomného prepojenia dopravného, zážitkového a informačného. Podpora bude smerovať napríklad na tieto zámery:

- zriadenie a personálne zabezpečenie pracoviska oblastnej organizácie cestovného ruchu,
- zriadenie turisticko-informačného centra s „cyklopointom“ v Jaklovciach pre región okresu s predajom regionálnych produktov,
- zriadenie sezónneho vlakového spojenia historickými vlakmi na trase “Margecany – Červená Skala” pre rodiny s deťmi,
- rozšírenie relaxačno-spoločenského areálu „Husia pláž“ pri vodnej nádrži Ružín,
- prípravné práce a budovanie regionálnych cyklotrás spájajúcich strediská cestovného ruchu a turistické body záujmu ako cieľové miesta (cyklotrasy Margecany-Jaklovce-Veľký Folkmar- Kojšov- Chata Erika – stará grófska cesta; cyklotrasa Turzov – Majáles

– Vlek – Chata Erika; cyklotrasa okolo vodnej nádrže Ružín, singletrailový „bike-park” Kojšovská hoľa a singletrail Kojšovská hoľa – Košice a podobne), zmapovanie plánovaného rozvoja vybudovania cyklotrasy popri rieke Hornád, s potenciálom napojenia na cyklotrasy lokálneho, regionálneho a medzinárodného charakteru s následnou možnosťou poznávania atraktivít a prezentácie kultúrneho dedičstva, histórie a tradícií baníctva na tomto území, definovaného ako komplexný produkt cestovného ruchu. Realizácia sa predpokladá v spolupráci s organizáciami cestovného ruchu.

- vybudovanie lávky pre peších a cyklistov (počiatočný bod cyklotrasy) cez vodnú nádrž Ružín, ktorá zabezpečí prepojenie dvoch rekreačných častí vodnej nádrže,
- sprístupnenie, rekonštrukcia a dobudovanie banských diel pre zážitkové poznávanie (napríklad baníckeho múzea v Gelnici a Domu baníka a podobne).

Počet vytvorených pracovných miest:	191
Kľúčoví partneri (gestori):	obce, OOCR, občianske združenia, podnikateľské subjekty, KSK, tretí sektor
Termín realizácie:	2018-2022
Účel RP:	zriadenie pracoviska oblastnej organizácie cestovného ruchu vrátane turisticko-informačného centra s „cyklopointom“ (mzdy vrátane odvodov, obstaranie vybavenia a IKT, prevádzkové náklady, výdavky súvisiace s informovanosťou a pod.), prípravné práce a vybudovanie nových objektov infraštruktúry cestovného ruchu v rámci podpory rozvoja cestovného ruchu, prípravné práce a vybudovanie regionálnych cyklotrás, iné výdavky súvisiace s realizáciou projektov v rámci opatrenia
Prijímateľ RP:	subjekty územnej spolupráce a iné právnické osoby

Predpokladané zdroje financovania prioritnej oblasti B. Prioritná oblasť - rozvoj regionálnej ekonomiky a inovácii

Predpokladané zdroje financovania:	OP VaI (v zmysle vyhlásených výziev), IROP, PRV, OP Rybné hospodárstvo, RP, VÚC, Fond na podporu umenia, Fond na podporu kultúry národnostných menšín, regionálna investičná pomoc (v zmysle zákona č. 57/2018 Z. z. o regionálnej investičnej pomoci a o zmene a doplnení niektorých zákonov*, vlastné zdroje
Celkový rozpočet:	25 500 tis. eur
Z toho výška RP:	412 920 eur
Z toho orientačne programy spolufinancované z EŠIF:	10 500 tis. eur

* nejedná sa o právne nárokovateľný zdroj financovania

C. Prioritná oblasť – vzdelávanie a adaptácia pracovnej sily na potreby trhu

Prioritná oblasť je zameraná na podporu a rozvoj ľudského kapitálu v okrese prostredníctvom vzdelávania a adaptácie pracovných síl v závislosti od požiadaviek trhu práce, ako aj na podporu podnikov sociálnej ekonomiky a obecných podnikov, inovatívnych projektov, prípravy na budúce povolanie, informovanie a prípravu nízkokvalifikovanej pracovnej sily na trh práce.

Opatrenie C.1. Podpora predprimárneho a primárneho vzdelávania so zameraním na získavanie odborných vedomostí a praktických zručností žiakov

V oblasti predprimárneho vzdelávania je potrebná rekonštrukcia existujúcich a výstavba nových MŠ predovšetkým v obciach s vysokou mierou obyvateľov z MRK. Nedostatočná zaškolenosť (nedostatočne rozvinutá jemná motorika, neznalosť slovenčiny, nedostatky v kultúrnych a hygienických návykoch...) je bariérou zaradenia sa do hlavného prúdu vzdelávania.

V oblasti primárneho vzdelávania je nedostatočná kapacita miest na existujúcich základných školách, keď napr. žiaci navštevujúci ZŠ v Kluknave sa už v súčasnosti vzdelávajú v dvojzmennej prevádzke a očakáva sa ďalší výrazný nárast počtu žiakov v prvých ročníkoch. Pre zabezpečenie riadneho vzdelávania detí je potrebné dobudovať potrebné kapacity prednostne v rámci existujúcich základných škôl.

V rámci opatrenia budú podporené aktivity zamerané na:

- výstavbu, rekonštrukciu a stavebné úpravy MŠ a ZŠ vrátane telocviční a športovísk,
- budovanie odborných a polytechnických učení a dielní,
- rozvoj mimoškolskej činnosti a organizovanie exkurzií žiakov.

Počet vytvorených pracovných miest:	20
Kľúčoví partneri (gestori):	obce, ZŠ s MŠ, MŠ, občianske združenia
Partneri:	Výbor
Termín realizácie:	2018-2022
Účel RP:	realizácia nových stavieb, rekonštrukcia budov, stavebné úpravy, nákup vybavenia, zariadenia, podporu mimoškolskej činnosti a exkurzií žiakov a iné výdavky súvisiace s realizáciou projektov v rámci opatrenia
Prijímateľ RP:	subjekty územnej spolupráce a iné právnické osoby

Opatrenie C.2. Podpora stredoškolských centier prípravy a adaptácie na budúce povolanie, vytvorenie podmienok pre adaptáciu pracovnej sily podľa požiadaviek na trhu práce

Cieľom opatrenia je podpora centra prípravy na budúce povolanie, vybudovanie tréningových centier pre nekvalifikovanú pracovnú silu podľa požiadaviek trhu práce v spolupráci

so strednými odbornými školami na území okresu, zamestnávateľmi a ÚPSVaR, ale taktiež aj podpora odborného vzdelávania v rámci stredných škôl okresu, a to pri zohľadnení potenciálneho záujmu miestnych zamestnávateľov o zabezpečenie praktického vyučovania vrátane systému duálneho vzdelávania a zvážením možnosti efektívnejšieho odborného vzdelávania a prípravy pre zamestnávateľov v okrese Gelnica na SOŠ v okolitých okresoch ako aj potrieb zamestnávateľov z okolitých okresov.

Opatrenie vychádza zo skutočnosti, že v okrese je zaznamenaný nedostatok kvalifikovanej pracovnej sily a existencia voľných pracovných miest najmä, ale nie výhradne, v strojárskych výrobe (cca 80 voľných pracovných miest) a veľkou nezamestnanosťou v regióne. Jedným z riešení je vybudovanie centra prípravy na budúce povolanie v rámci niektorej z existujúcich SOŠ a zabezpečenie úzkej spolupráce SOŠ s tréningovými centrami v Richnave a Nálepkove (elokované pracoviská SOŠ) a IT centrom v rámci Gymnázia Gelnica, ako aj podpora dobudovania odborných učební.

V rámci opatrenia budú podporené aktivity zamerané na:

- podporu vzdelávacích programov na získanie nižšieho stredného vzdelávania,
- obstaranie vybavenia, strojov, zariadení a IKT,
- nevyhnutné stavebné úpravy súvisiace so zriadením centier a modernizáciou odborných učební.

Počet vytvorených pracovných miest:	1
Kľúčoví partneri (gestori):	Stredná odborná škola Prakovce 282, Spojená škola internátna Prakovce, Gymnázium Gelnica
Partneri:	Košický samosprávny kraj
Termín:	2018-2022
Účel RP:	nákup nevyhnutného zariadenia, vybavenia, nevyhnutných stavebných úprav a i. výdavkov súvisiacich so zriadením a vybudovaním centra prípravy na budúce povolanie, tréningových centier, IT centra a vybavením odborných učební
Prijímateľ RP:	SOŠ Prakovce, Gymnázium Gelnica, Spojená škola internátna Prakovce

Opatrenie C.3. Implementácia Národných projektov ÚPSVaR s cieľom aktivizácie a adaptácie dostupnej pracovnej sily

Národné projekty UPSVaR budú v okrese Gelnica zamerané predovšetkým na zlepšenie postavenia UoZ na trhu práce, zvýšenie zamestnateľnosti a zamestnanosti UoZ a znevýhodnených UoZ.

Opatrenie C.4. Podpora sociálnej ekonomiky a lokálnej zamestnanosti pre adaptáciu nízko kvalifikovanej pracovnej sily

Cieľom opatrenia je podpora vzniku podnikov, ktoré budú zamerané na vytváranie nových pracovných miest v sociálnej ekonomike, alebo podporujúcimi lokálnu zamestnanosť

s dôrazom na zamestnávanie znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie v spolupráci s obcami, neziskovými organizáciami a ÚPSVaR vo vybratých obciach okresu Gelnica.

Činnosť podnikov bude zameraná napr. na údržbu miestnych komunikácií, verejných priestranstiev, lesných ciest, drobné práce v stavebníctve, realizáciu protipovodňových opatrení, čistenie vodných tokov, odstraňovanie invázičných druhov rastlín, zhodnocovanie biologicky rozložiteľného materiálu, spracovanie dreveného odpadu, triedenie odpadov a nakladanie s ním a pod.

Počet vytvorených pracovných miest:	87
Kľúčoví partneri (gestori):	Obce, občianske združenia, podnikateľské subjekty
Partneri:	Výbor
Termín realizácie:	2018-2022
Účel RP:	mzdové výdavky, obstaranie nevyhnutnej techniky, strojov a zariadení súvisiacich bezprostredne s činnosťou subjektov sociálnej ekonomiky a subjektov lokálnej zamestnanosti a iné výdavky súvisiace s realizáciou projektov
Prijímateľ RP:	subjekty územnej spolupráce a iné právnické osoby

Opatrenie C.5. Podpora poskytovania sociálnych služieb prostredníctvom terénnej sociálnej práce, podpory činnosti komunitných centier a iných projektov a programov zameraných na aktivizáciu dlhodobo nezamestnaných a ľudí žijúcich vo vylúčených komunitách

Cieľom opatrenia je poskytovanie sociálnych služieb prostredníctvom terénnej sociálnej práce, podpory činnosti komunitných centier a iných projektov a programov zameraných na aktivizáciu dlhodobo nezamestnaných a ľudí žijúcich vo vylúčených komunitách vrátane programov zameraných na zlepšenie zdravotného stavu a úrovne zdravotnej osvetly. Pôjde predovšetkým o podporu vybudovania komunitných centier, predovšetkým v obciach s vysokým podielom príslušníkov MRK, ktoré by vykonávali činnosť v súlade so štandardami činnosti komunitných centier.

Opatrenie zároveň cieľi aj na podporu existujúcich centier a vytvorenie nových centier pracovného poradenstva spolu so sprostredkovateľskými aktivitami.

Počet vytvorených pracovných miest:	14
Kľúčoví partneri (gestori):	Obce, občianske združenia, neziskové organizácie
Partneri:	Výbor
Termín realizácie:	2018-2022

Predpokladané zdroje financovania prioritnej oblasti C. Prioritná oblasť – vzdelávanie a adaptácia pracovnej sily na potreby trhu

Predpokladané zdroje financovania:	IROP, MŠVVaŠ SR, RP, vlastné zdroje, VÚC, OP ĽZ, SIH
Celkový rozpočet:	9 594 tis. eur
Z toho výška RP:	1 211 980 eur
Z toho orientačne programy spolufinancované z EŠIF:	7 250 tis. eur

D. Prioritná oblasť - budovanie infraštruktúry, zvýšenie kvality a dostupnosti služieb

Zlepšenie dostupnosti okresu a dostupnosti trhu práce. Táto prioritná oblasť zahŕňa výstavbu, modernizáciu a rekonštrukciu dopravnej a technickej infraštruktúry, základnej infraštruktúry miest a obcí, sociálnej a zdravotnej infraštruktúry, budovanie nájomných bytov a bytov nižšieho štandardu, skvalitňovanie občianskej vybavenosti a verejných služieb v prospech obyvateľov, podnikateľského sektora, investorov, ako aj návštevníkov a turistov.

Opatrenie D.1. Dopravná infraštruktúra okresu podporujúca ekonomický rozvoj okresu a mobilitu pracovnej sily

Cieľom opatrenia je vybudovanie dopravného napojenia okresu a sprístupnenia stredísk pre turistický ruch.

Predmetom opatrenia je podpora aktivít zameraných predovšetkým na:

- stavebné úpravy komunikácie II/547 v časti Jaklovce – Košice tak, aby vyhovovala pre nákladnú dopravu, kľúčová je vybudovaná infraštruktúra v okrese,
- napojenie okresu na rýchlostnú cestu R2 rekonštrukciou komunikácie II. triedy č. 549 v úseku Úhorná – Krásnohorské Podhradie,
- rekonštrukciu miestnej komunikácie Jaklovce – Rovne, stredisko vodných športov,
- vybudovanie miestnej komunikácie Kojšov – rekreačné stredisko Erika.

Kľúčoví partneri(gestori):	obce
Partneri:	Výbor
Termín realizácie:	2018-2022
Účel RP:	stavebné práce súvisiace s rekonštrukciou a budovaním komunikácii a iné výdavky súvisiace s realizáciou projektov
Prijímateľ RP:	subjekty územnej spolupráce a iné právnické osoby

Opatrenie D.2. Podpora nájomného bývania príprava územia pre bytovú výstavbu a podpora výstavby nájomných bytov nižšieho štandardu

Podpora a rozvoj bývania v obciach je základným nástrojom samosprávy a štátu na stabilizáciu obyvateľstva a je podporovaná systémovými opatreniami štátu (dotácie, zvýhodnené úvery), ktoré pozostávajú z podpory obstarávania nájomných bytov bežného štandardu formou výstavby alebo kúpy a taktiež je podporovaná výstavba, resp. kúpa prislúchajúcej technickej vybavenosti (vodovod, kanalizácia vrátane ČOV, prístupová komunikácia vrátane parkovísk). Cieľom opatrenia je aj podporiť zlepšovanie bytových podmienok obyvateľov vrátane z MRK v okrese Gelnica, a to zavádzaním systémov prestupného bývania v jednotlivých lokalitách, ako aj podporou konkrétnych krokov: výstavby nájomných bytov nižšieho štandardu a prípravu území za týmto účelom.

V rámci opatrenia budú podporené aktivity súvisiace s výstavbou technickej vybavenosti pre IBV a výstavbou obecných nájomných bytov.

Počet vytvorených pracovných miest:	23
Kľúčoví partneri (gestori):	obce
Partneri:	Výbor
Termín realizácie:	2018-2022

Opatrenie D.3. Podpora budovania centier integrovanej zdravotnej starostlivosti

Cieľom opatrenia je zabezpečiť dostupnosť zdravotnej starostlivosti pre občanov i návštevníkov okresu, a to najmä zriadením Ambulancie pevnej ambulantnej pohotovostnej služby v okresnom meste Gelnica, rekonštrukciou zdravotného strediska v Prakovciach, vytvorením všeobecnej ambulancie pre deti a dospelých v obci, podporu vytvárania nových ambulancií a centier integrovanej zdravotnej starostlivosti (Nálepkovo, Gelnica).

Ministerstvo zdravotníctva v súčasnosti pripravuje projekt tzv. zdravotných bodov, ktoré by mali byť komplexom služieb pre malé okresy.

V zmysle projektu je integrovaný zdravotný bod plánovaný v **meste Gelnica a v obci Nálepkovo, náhradníkom CIZS je obec Margecany**. Cieľom je, aby tieto centrá združovali lekárov, ktorí by pokrývali celú všeobecnú aj špecializovanú ambulantnú starostlivosť; Zavedenie modelu CIZS je súčasťou viacerých opatrení, ktoré majú viesť k zavedeniu integrovaného modelu starostlivosti o zdravie a v konečnom dôsledku k zvýšeniu kvality a efektívnosti zdravotníctva.

Výsledkom integrácie primárnej ambulantnej zdravotnej starostlivosti má byť zvýšenie počtu lekárov primárneho kontaktu na jedno kontaktné miesto, zlepšenie manažmentu pacienta (zlepšením servisu poskytovaných služieb pre klientov na jednotnom kontaktnom mieste), posilnenie významu poskytovateľov primárnej ambulantnej zdravotnej starostlivosti ako hlavných manažérov pacienta (synergia s aktivitami tvorby a zavedenia nových a inovovaných klinických postupov a postupov pre výkon prevencie financovaných z OP Ľudské zdroje), zníženie prevádzkových nákladov (koncentrácia poskytovateľov na jednom mieste, administratíva, zdieľanie prístrojového vybavenia, atď.), zefektívnenie komunikácie

a spolupráce lekárov primárnej ambulantnej zdravotnej starostlivosti za umožnenej účasti konziliárnej starostlivosti poskytovateľov špecializovanej ambulantnej zdravotnej starostlivosti.

Na rozdiel od už existujúcich modelov poskytovania ambulantnej zdravotnej starostlivosti, je primárny prínos CIZS ten, že umožňuje poskytovanie komplexnej zdravotnej starostlivosti na jednom mieste, a to v rámci mikroregiónu na základe jeho špecifických požiadavkami, ako je napríklad zloženie špecialistov či rozsahu poskytovaných sociálnych služieb. Prostredníctvom CIZS sa zvýši dostupnosť a efektívnosť primárnej zdravotnej starostlivosti na vopred definovanom mieste spoločne s poskytovaním inej špecializovanej ambulantnej zdravotnej starostlivosti v presne stanovených geografických bodoch v spádových oblastiach a v presne definovanom čase. Súčasne sa tak zvýši atraktivita vykonávania primárnej a inej špecializovanej zdravotnej starostlivosti v mikroregiónoch, ktoré sú v súčasnosti personálne poddimenzované a reálne hrozí zánik predovšetkým súčasných poskytovateľov primárnej zdravotnej starostlivosti.

Dobudovanie siete sociálnych služieb v rámci okresu: aktivity sú zamerané na zriadenie denných stacionárov a vytvorenie/modernizáciu domovov sociálnych služieb.

Počet vytvorených pracovných miest:	51
Kľúčoví partneri (gestori):	obce
Partneri:	Výbor
Termín realizácie:	2018-2022

Opatrenie D.4. Podpora prevencie kriminality a prevencie inej protispoločenskej činnosti

Cieľom opatrenia je:

- vytvorenie podmienok pre zvýšenie kvality života obyvateľov územia po bezpečnostnej stránke,
- udržanie a zvýšenie pocitu bezpečia obyvateľov a návštevníkov územia,
- vytvorenie podmienok pre činnosti súvisiace s predchádzaním kriminality na úrovni obcí a mesta,
- znižovanie a predchádzanie kriminality mladistvých, domáceho násillia a kriminality páchanej na senioroch,
- zabezpečenie a udržiavanie verejného poriadku,
- ochrana verejného a súkromného majetku,
- prevencia environmentálnej kriminality, predchádzanie útokom na životné prostredie (neoprávnené nakladanie s odpadmi, ochrana vôd a ovzdušia, ochrana stromov a živočíchov, pytliactvo a pod.).

Počet vytvorených pracovných miest:	10
Kľúčoví partneri (gestori):	obce
Termín realizácie:	2018-2022

Predpokladané zdroje financovania prioritnej oblasti D. Prioritná oblasť – budovanie infraštruktúry, zvýšenie kvality a dostupnosti služieb

Predpokladané zdroje financovania:	VÚC, RP, vlastné zdroje, štátny rozpočet (MDV SR), ŠFRB, OP ĽZ, IROP, štátny rozpočet (MV SR)
Celkový rozpočet:	6 230 tis. eur
Z toho výška RP:	195 tis. eur
Z toho orientačne programy spolufinancované z EŠIF:	3 200 tis. eur

E. Prioritná oblasť - starostlivosti o životné prostredie

Zlepšenie životného prostredia. Ochrana životného prostredia, racionálne zhodnocovanie odpadov a efektívne využívanie obnoviteľných zdrojov zásadne prispievajú nielen k zlepšeniu kvality života na vidieku, ale aj k ekonomickému rozvoju regiónu.

Opatrenie E.1. Výstavba vodárenskej infraštruktúry

Cieľom opatrenia je podpora aktivít, ktoré vedú k zníženiu znečistenia podzemných a povrchových vôd v dôsledku nedostatočného odvádzania a čistenia odpadových vôd a k zvýšeniu počtu obyvateľov okresu Gelnica napojených na verejné kanalizácie a zásobovaných kvalitnou pitnou vodou z verejných vodovodov.

Podporované budú aktivity ako: rekonštrukcia vodárenskej infraštruktúry, budovanie vodárenskej infraštruktúry vrátane prípravnej a projektovej dokumentácie. V závislosti od úpravy podmienok financovania z Environmentálneho fondu budú tieto aktivity zahŕňať aj čiastočne svojpomocnú výstavbu vegetačných čistiarní odpadových vôd pre malé sídla prostredníctvom obecných podnikov so zapojením miestnych nezamestnaných osôb podľa modelu navrhnutého pre pilotné lokality v okrese Rimavská Sobota..

Počet vytvorených pracovných miest:	30
Kľúčoví partneri (gestori):	obce
Termín realizácie:	2018-2022
Účel RP:	prípravná a projektová dokumentácia pre výstavbu vodárenskej infraštruktúry s vegetačnými čistiarnami odpadových vôd
Prijímateľ RP:	obce

Opatrenie E.2. Podpora triedenia a zhodnocovania odpadov

Skvalitňovanie spôsobov nakladania s odpadmi má priamy vplyv na rozvoj regiónu a miestnej ekonomiky a je zároveň základným predpokladom pre rozvoj cestovného ruchu založenom na zachovalom krajinnom prostredí. Nedostatky pri nakladaní s odpadmi, ktoré sa výrazne prejavujú vytváraním nepovolených skládok, ale taktiež na vodnom diele Ružín predstavujú reálne ohrozenia pre rozvoj cestovného ruchu a ďalší rozvoj obcí.

Nakladanie s odpadmi spôsobom ich ďalšieho spracovania čo najbližšie pri mieste vzniku má zároveň vysoký potenciál tvorby nových pracovných miest – najvyšší potenciál sa javí pri prevádzkovaní zberných dvorov, ďalej pri spracovávaní drobného stavebného odpadu, biologicky rozložiteľného komunálneho odpadu (predovšetkým kompostovaním), papiera, plastov. Potrebné sú aj dotried'ovacie linky. Realizované aktivity musia byť systematicky prepojené s dostatočnou informačnou kampaňou a s aktívnym zapojením menej kvalifikovaných skupín obyvateľstva do realizačných častí.

V rámci opatrenia budú podporené aktivity zamerané na výstavbu zberných dvorov a obstaranie strojov a zariadení na spracovanie a triedenie odpadov s dôrazom na tvorbu pracovných miest vrátane podpory vypracovania prípravnej a projektovej dokumentácie.

Počet vytvorených pracovných miest:	13
Kľúčoví partneri (gestori):	obce
Termín realizácie:	2018-2022

Opatrenie E.3. Zníženie energetickej náročnosti verejných budov a podpora využívania obnoviteľných zdrojov energie

Cieľom opatrenia je podpora projektov zameraných na zníženie energetickej náročnosti verejných budov v okrese Gelnica. Predmetom projektov je zlepšenie súčasných tepelno-technických parametrov verejných budov, využitie potenciálu úspor energie a využívanie obnoviteľných zdrojov energie na ich prevádzku.

Rekonštrukciou verejných objektov v okrese Gelnica sa očakáva zníženie nákladov na vykurovanie, prípravu teplej vody a osvetlenie, zvýšenie ich využiteľnosti počas vykurovacieho obdobia, predĺženie životnosti a zabezpečenie požadovanej vnútornej tepelnej pohody.

V rámci opatrenia budú podporené najmä aktivity zamerané na zateplenie verejných budov, výmenu vonkajších okien a dverí, rekonštrukciu vykurovacích a osvetľovacích systémov, inštaláciu rekuperačných jednotiek a využitie obnoviteľných zdrojov energie (OZE) pri prevádzke budov vrátane podpory vypracovania prípravnej a projektovej dokumentácie.

Kľúčoví partneri (gestori):	obce
Termín realizácie:	2018-2022

Opatrenie E.4. Predchádzanie znečisťovania vodnej nádrže Ružín

Cieľom opatrenia je podpora projektov zameraných na:

1. Ochranu VN Ružín pred prívalmi plávajúcich odpadov riekami Hornád a Hnilec pomocou nainštalovaných normných stien.

V rokoch 2014 a 2015 boli vyvinuté špeciálne normné steny a nainštalované na prítokoch riek Hornád a Hnilec v rámci pilotného projektu Slovenského vodohospodárskeho podniku. Odpad bol priebežne zachytávaný normnými stenami, následne pritiahnutý pomocou motorových člnov k brehu a mechanizmami vybraný do kontajnerov a vyvezený na skládku.

Táto metóda zabezpečila čistotu vodnej plochy Ružinskej priehrady a opätovnú využiteľnosť pre vodné športy a cestovný ruch.

V rámci tohto projektu plánujeme vylepšiť konštrukciu normných stien a systém kotvenia, vyrobiť a inštalovať normné steny a tým trvale zabezpečiť vodnú plochu priehrady bez plávajúcich odpadov. Zachytený odpad plánujeme triediť a čiastočne recyklovať.

2. Prevenciu proti sypaniu komunálnych odpadov do vodných tokov v obciach ležiacich na povodí oboch riek dôsledným uplatňovaním platnej legislatívy o odpadoch a osvetovými aktivitami v obciach.
3. Vytvoriť ekonomické podmienky pre zlepšenie fungovania odpadového hospodárstva a odstraňovania čiernych skládok v katastrálnych územiach obcí ležiacich v povodí vodnej nádrže Ružín.“

Opatrenia nadviažu na doteraz realizované opatrenia.

Počet vytvorených pracovných miest:	10
Kľúčoví partneri (gestori):	obce Margecany, Jaklovce, Kluknava, Richnava, SVP
Termín realizácie:	2018-2022
Účel RP:	investície súvisiace s vybudovaním opatrení na predchádzanie znečisťovania VN Ružín
Prijímateľ RP:	subjekty územnej spolupráce a iné právnické osoby

Predpokladané zdroje financovania prioritnej oblasti E. Prioritná oblasť – starostlivosti o životné prostredie

Predpokladané zdroje financovania:	IROP, PRV, Environmentálny fond, RP, OP KŽP, OP EZ, vlastné zdroje
Celkový rozpočet:	14 220 tis. eur

Z toho výška RP:	80 tis. eur
Z toho orientačne programy spolufinancované z EŠIF:	11 750 tis. eur

F. Podporné systémové opatrenia na realizáciu Akčného plánu na úrovni Košického samosprávneho kraja

Košický samosprávny kraj má záujem o úspešnú realizáciu Akčného plánu okresu Gelnica. Za týmto účelom KSK:

- bude podporovať realizáciu opatrení uvedených v Akčnom pláne kde je KSK partner v oblasti stredného školstva, dopravnej infraštruktúry a infraštruktúry cestovného ruchu,
- bude podporovať spoluprácu regionálnej pobočky Národného podnikateľského centra v Košiciach s existujúcimi a potenciálnymi MSP v okrese Gelnica,
- vytvorí partnerskú platformu spolupráce centier podpory rozvoja okresov, ktorá bude na pravidelnej báze podporovať výmenu a zdieľanie informácií spojených s manažmentom Akčných plánov NRO,
- otvorí bližšiu komunikáciu medzi Technicomom pri Technickej univerzite v Košiciach na inovačných projektoch v okrese Gelnica,
- iniciuje zaradenie prioritných projektových zámerov Akčného plánu do Regionálnej integrovanej územnej stratégie prostredníctvom Rady partnerstva na úrovni VÚC,
- .

G. Podporné systémové opatrenia na realizáciu Akčného plánu na úrovni ústrednej štátnej správy

Pre úspešnú realizáciu Akčného plánu je potrebné nad rámec uznesenia vlády SR vo vzťahu k okresu Gelnica prijať nasledujúce systémové opatrenia na úrovni štátnej správy:

G.1. Pripraviť opatrenia pre podporu získania nižšieho stredného vzdelania.

G.2. Vytvoriť nové finančné nástroje zo zdrojov EŠIF na podporu zvyšovania zamestnanosti, so zameraním na riešenie problémov najmenej rozvinutých okresov, ktoré boli zaradené do zoznamu najmenej rozvinutých okresov po 1. 1. 2017.

G.3. Prijatť opatrenia, aby majitelia píl v okrese Gelnica mohli získať guľatinu z produkcie štátneho podniku LESY SR za rovnakých podmienok ako odberatelia mimo regiónu.

G.4. Motivačným a efektívnym nastavením priamych platieb a neprojektových podpôr podporiť produkciu a zamestnanosť na vidieku.

G.5. Vyhlásiť samostatné výzvy z PRV pre poľnohospodárov a lesníkov v NRO a v celoslovenských výzvach zvýhodniť NRO.

G.6. Vyhlásiť samostatné výzvy z PRV pre obce a nepoľnohospodárske činnosti v NRO a v celoslovenských výzvach zvýhodniť NRO.

G.7. Zaviesť efektívne opatrenia na podporu mladých poľnohospodárov a začínajúcich podnikateľov v NRO ako aj na celoslovenskej úrovni.

G.8. Podporiť budovanie kapacít vzdelávacieho strediska Lesov SR, š.p. v problematike výberkového spôsobu a iného prírode blízkeho spôsobu hospodárenia v lesoch.

G.9. Vyčleniť finančné zdroje na investičnú pomoc pre projekty cestovného ruchu, a to na významné investičné projekty v strediskách cestovného ruchu v okrese Gelnica (Kojšovská hoľa, vodná nádrž Ružín a iné).

G.10. Vytvoriť podmienky pre umožnenie podpory svojpomocnej výstavby verejnej vodárenskej infraštruktúry z prostriedkov Environmentálneho fondu.

G.11. Vykonať kroky k legalizácii a odstráneniu, tzv. „čiernych“ stavieb v okolí vodnej nádrže Ružín.

G.12. Zmeniť prevádzkový poriadok vodnej nádrže Ružín aby výrazne slúžil cestovnému ruchu a vodným športom (ponechať terajšie 2 vyhradené plochy pre prevádzku motorových člnov- vodné lyžovanie, wake-boarding - stredisko KVL Jaklovce a areál chaty Marica, umožniť regulovanú vyhliadkovú plavbu motorovým člnom po celej dĺžke vodnej nádrže, vyčleniť otvorenú vodnú plochu pod Vápenkou Margecany pre jachting).

G.13. V prípade pre NRO relevantných výziev z EŠIF dôsledne vyžadovať zvýhodnenie NRO v súlade s akčnými plánmi.

G.14. V rámci dotačného programu zameraného na obnovu národných kultúrnych pamiatok prioritne podporiť obnovu národných kultúrnych pamiatok nachádzajúcich sa v NRO.

H. Zdroje financovania Akčného plánu rozvoja okresu Gelnica

Z celkovej odhadovanej finančnej investície v rokoch 2018 – 2022 sa predpokladá krytie z verejných zdrojov vo výške cca **55,75 miliónov eur, z toho z EŠIF vo výške 32,7 milióna eur, pričom celková výška regionálneho príspevku bude 2 105 tis. eur (421 tisíc eur ročne).**

Všetky sumy uvádzané pri jednotlivých opatreniach sú indikatívne a budú detailne špecifikované až v rámci procesu realizácie opatrení.

Úspešnosť aktivít závisí od predloženia a schválenia príslušných projektových zámerov, ako aj od rozsahu súkromných zdrojov, efektivity zapojenia verejných zdrojov a možností štátneho rozpočtu.

Podmienkou podpory projektových zámerov, ktoré majú ambíciu byť financované z európskych programov, je ich súlad s cieľmi a oprávnenými aktivitami operačných programov a Programom rozvoja vidieka SR na roky 2014 – 2020, ako aj súlad so schválenými zámermi národných projektov a podmienkami dopytovo orientovaných projektových výziev.

Z OP LZ (MPSVR SR) sú oprávnené iba výdavky súvisiace so vznikom nových pracovných miest pre UoZ.

V prípade, že opatrenie Akčného plánu bude financované z verejných zdrojov a bude smerovať subjektom vykonávajúcim hospodársku činnosť, bude posudzované a realizované podľa osobitných predpisov v oblasti štátnej pomoci, minimálnej pomoci a v súlade s podmienkami štátnych dotácií.

Prijímateľmi podpory RP sú subjekty podľa zákona č. 336/2015 Z. z. v znení neskorších predpisov.

Tabuľka č. 17: Poskytnutie regionálneho príspevku pre okres Gelnica

Prehľad výdavkov podľa prioritných oblastí a opatrení Akčného plánu NRO Gelnica				
Prioritná oblasť/opatrenie	Celkový rozpočet v eur	Výška verejných zdrojov z programov spolufinancovaných z EŠIF v eur	Výška RP v eur	Počet prac. miest
A. SYSTÉMOVÉ OPATRENIA AKČNÉHO PLÁNU NA ÚROVNI OKRESU GELNICA				
Prioritná oblasť A.	205 100	0	205 100	1
B. ROZVOJ REGIONÁLNEJ EKONOMIKY A INOVÁCIÍ				
Prioritná oblasť B.	25 500 000	10 500 000	412 920	671
C. VZDELÁVANIE A ADAPTÁCIA PRACOVNEJ SILY NA POTREBY TRHU				
Prioritná oblasť C.	9 594 000	7 250 000	1 211 980	122
D. BUDOVANIE INFRAŠTRUKTÚRY, ZVÝŠENIE KVALITY A DOSTUPNOSTI SLUŽIEB				
Prioritná oblasť D.	6 230 000	3 200 000	195 000	84
E. STAROSTLIVOSŤ O ŽIVOTNÉ PROSTREDIE				
Prioritná oblasť E.	14 220 000	11 750 000	80 000	53
CELKOM	55 749 100	32 700 000	2 105 000	931

V. Proces monitorovania a hodnotenia dosiahnutého pokroku v zlepšení hospodárskej, sociálnej a environmentálnej situácii v okrese Gelnica

Implementácia Akčného plánu je monitorovaná Radou pre rozvoj najmenej rozvinutých okresov na základe odporúčaní a pravidelných polročných správ skupiny expertov a podkladov Výboru.

Výbor sa schádza podľa potreby, minimálne však raz za šesť mesiacov.

Okresný úrad vypracuje raz za 6 mesiacov v spolupráci s Úradom vlády SR a centrom podpory regionálneho rozvoja okresu správu o plnení Akčného plánu a predloží ju na schválenie výboru. Výbor po schválení Správy o plnení Akčného plánu predloží Správu Rady pre rozvoj najmenej rozvinutých okresov. Správa o plnení Akčného plánu bude obsahovať najmä hodnotenie priameho a nepriameho vplyvu Akčného plánu na rozvoj okresu z hľadiska zamestnanosti, rozvoja infraštruktúry, mobilizácie finančných zdrojov pre rozvoj okresu a podpory spolupráce. Správa bude tiež obsahovať odporúčania pre pokračovanie plnenia Akčného plánu a pre program podpory najmenej rozvinutých okresov.

Výbor vyhodnocuje dosiahnutý pokrok, prijíma potrebné odporúčania pre pokračovanie implementácie Akčného plánu a predkladá návrhy a odporúčania na zmenu príslušného uznesenia Rade pre rozvoj najmenej rozvinutých okresov. Úrad vlády SR zverejní správu o plnení Akčného plánu raz za 6 mesiacov na svojej web stránke. Ak o to požiada vláda SR, predloží Úrad vlády SR správu o plnení Akčného plánu na rokovanie vlády.

Základnými kritériami pre výber projektov v rámci pilotných štartovacích aktivít a pre výber indikatívnych aktivít pre realizáciu v rámci Akčného plánu sú:

- podpora projektov, ktoré generujú tvorbu pracovných miest,
- udržateľnosť aktivity po skončení doby priamej podpory,
- realizovateľnosť aktivity v danom čase, priestore a s danými kapacitami (finančnými, ľudskými, organizačnými),
- nevyhnutnosť aktivity v kontexte definovanej stratégie (je aktivita nevyhnutným predpokladom, prispieva rozhodujúcou mierou, prispieva, neprispieva),
- synergické efekty aktivity nad rámec jej priameho zamerania,
- miera efektu danej intervencie – očakávaná veľkosť kvalitatívnej a kvantitatívnej zmeny (napr. počet novovytvorených pracovných miest),
- miera zacielenia aktivity na riešenie primárnych problémov regiónu/súladiť s prioritami stratégie,
- environmentálne prínosy aktivity (ako pridaná hodnota ekonomicky a sociálne zameraných aktivít),
- sociálne prínosy aktivity (ako pridaná hodnota environmentálne a ekonomicky zameraných aktivít),
- ekonomické prínosy aktivity (ako pridaná hodnota environmentálne a sociálne zameraných aktivít).

Po schválení Akčného plánu vládou SR prijme Rada pre rozvoj najmenej rozvinutých okresov ukazovatele monitoringu a hodnotiace kritériá úspešnosti implementácie Akčného plánu na základe predloženého návrhu jej členov.

VI. Integrácia už existujúcich rezortných programov, resp. prierezoých programov a návrh odstránenia prekážok na ich využívanie

Vláda Slovenskej republiky svojím uznesením z 26. augusta 2015 č. 476 k návrhu zákona o podpore najmenej rozvinutých okresov a o zmene a doplnení zákona č. 561/2007 Z. z. o investičnej pomoci a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a svojím uznesením z 10. februára 2016 č. 45 k návrhu Akčného plánu rozvoja okresu Kežmarok, uznesením č. 251 z 23. júna 2016 k návrhu Akčného plánu rozvoja Lučenec, uznesením č. 254 z 24. júna 2016 k návrhu Akčného plánu rozvoja Rimavská Sobota, zároveň uložila príslušným ministrom rozsiahly súbor úloh zameraných na podporu najmenej rozvinutých okresov.

Ide konkrétne o tieto úlohy, plnenie ktorých bude mimoriadne významné aj pre okres Gelnica.

Zodpovedný subjekt	Úloha	Oblasť	Termín	Uznesenie vlády
Podpredseda vlády a minister vnútra	Vytvoriť podmienky na vypracovanie projektov svojpomocnej výstavby domov	B.8	do 31.12.2017	45/2016
	Pre prijímateľov z najmenej rozvinutých okresov v maximálnej možnej miere využívať možnosti zálohových platieb a predfinancovania v súlade so Systémom finančného riadenia štrukturálnych fondov, Kohézneho fondu a Európskeho námorného a rybárskeho fondu na programové obdobie 2014 – 2020	C.2	raz ročne k 30.06. do roku 2020	476/2015
Podpredseda vlády pre investície a informatizáciu	V rámci jednotlivých operačných programov zabezpečiť realizáciu dopytových výziev pre najmenej rozvinuté okresy tak, aby vytvorili možnosti pre podporu realizácie aktivít Akčných plánov v oblastiach vzdelávania, výchovy a rozvoja školstva, zamestnanosti, životného prostredia, pôdohospodárstva, rozvoja malých a stredných podnikov, infraštruktúry, občianskej vybavenosti, podpory miestnych akčných skupín podieľajúcich sa na realizácii Akčných plánov	B.2	priebežne do roku 2020	254/2016
Minister dopravy a výstavby	Poskytovať dotácie na obstaranie nájomných bytov pre mladých v rozsahu limitov výdavkov rozpočtu verejnej správy na príslušný rozpočtový rok	B.5	raz ročne k 31.12. do roku 2020	45/2016
	Zohľadňovať žiadosti o úvery zo Štátneho fondu rozvoja bývania z najmenej rozvinutých okresov tak, aby v prípade poskytnutia úveru bol mestám a obciam pri obstarávaní nájomných bytov poskytnutý úver s nulovou úrokovou sadzbou	C.9	raz ročne k 30.06. do roku 2019	476/2015
	Podporovať v najmenej rozvinutých okresoch zriaďovanie a prevádzku turistických autobusov (spojov) spájajúcich strediská cestovného ruchu, vydávanie turistických zľavových kariet, výstavbu a rekonštrukciu ciest a parkovísk smerujúcich do stredísk cestovného ruchu, propagáciu a prezentáciu atraktivít a aktivít cestovného ruchu realizovaných prostredníctvom samospráv a neziskových organizácií	C.16	raz ročne k 30.06. do roku 2019	476/2015
Minister hospodárstva	Pre prijímateľov z najmenej rozvinutých okresov v maximálnej možnej miere využívať možnosti zálohových platieb a predfinancovania v súlade so Systémom finančného riadenia štrukturálnych fondov, Kohézneho fondu a Európskeho námorného a rybárskeho fondu na programové obdobie 2014 – 2020	C.2	raz ročne k 30.06. do roku 2020	476/2015

Podpredsedníčka vlády a ministerka pôdohospodárstva a rozvoja vidieka	Zabezpečiť schválenie harmonogramu vypisovania výziev v rámci integrovaného regionálneho operačného programu tak, aby sa zohľadnili špecifiká najmenej rozvinutých okresov.	C.2	neuvedený	254/2016
	Pri tvorbe kritérií a vyhodnocovaní žiadostí o prenájom poľnohospodárskej pôdy v správe Slovenského pozemkového fondu zo strany úspešných žiadateľov o nenávratný finančný príspevok podľa podopatrenia 6.1 „Pomoc na začatie podnikateľskej činnosti pre mladých poľnohospodárov“ prioritne zohľadňovať žiadateľov z najmenej rozvinutého okresu	B.12	priebežne	45/2016
Podpredsedníčka vlády a ministerka pôdohospodárstva a rozvoja vidieka	Pre prijímateľov z najmenej rozvinutých okresov v maximálnej možnej miere využívať možnosti zálohových platieb a predfinancovania v súlade so Systémom finančného riadenia štrukturálnych fondov, Kohézneho fondu a Európskeho námorného a rybárskeho fondu na programové obdobie 2014 – 2020	C.2	raz ročne k 30.06. do roku 2020	476/2015
Minister životného prostredia	Pre prijímateľov z najmenej rozvinutých okresov v maximálnej možnej miere využívať možnosti zálohových platieb a predfinancovania v súlade so Systémom finančného riadenia štrukturálnych fondov, Kohézneho fondu a Európskeho námorného a rybárskeho fondu na programové obdobie 2014 – 2020	C.2	raz ročne k 30.06. do roku 2020	476/2015
	Zabezpečiť v spolupráci s ministrom práce, sociálnych vecí a rodiny realizáciu projektov a aktivít v oblasti vodného hospodárstva v najmenej rozvinutých okresoch	C.25	raz ročne k 30.06. do roku 2019	476/2015
Minister životného prostredia	Zabezpečiť v spolupráci s ministrom práce, sociálnych vecí a rodiny a ministrom pôdohospodárstva a rozvoja vidieka realizáciu projektov v oblasti životného prostredia v najmenej rozvinutých okresoch , a to najmä: odstraňovanie invazívnych druhov rastlín; podporu zelenej infraštruktúry v krajine; podporu zachovania biodiverzity a funkčnosti ekosystémov; manažmentu biotopov; starostlivosti o mestskú zeleň; pomocných prác pri odstraňovaní nelegálnych skládok odpadu; pomocných aktivítach a činnostiach pri budovaní a údržbe náučných chodníkov, poskytovania služieb v informačných centrách, pri budovaní geoparkov a projektov ekologického cestovného ruchu (vrátane cezhraničných projektov)	C.26	raz ročne k 30.06. do roku 2019	476/2015
Ministerka zdravotníctva	Pre prijímateľov z najmenej rozvinutých okresov v maximálnej možnej miere využívať možnosti zálohových platieb a predfinancovania v súlade so Systémom finančného riadenia štrukturálnych fondov, Kohézneho fondu a Európskeho námorného a rybárskeho fondu na programové obdobie 2014 – 2020	C.2	raz ročne k 30.06. do roku 2020	476/2015
Ministerka školstva, vedy, výskumu a športu	Pre prijímateľov z najmenej rozvinutých okresov v maximálnej možnej miere využívať možnosti zálohových platieb a predfinancovania v súlade so Systémom finančného riadenia štrukturálnych fondov, Kohézneho fondu a Európskeho námorného a rybárskeho fondu na programové obdobie 2014 – 2020	C.2	raz ročne k 30.06. do roku 2020	476/2015
	Zabezpečiť podporu tvorby elokovaných pracovísk stredných odborných škôl v najmenej rozvinutých okresoch, ktoré zvyšujú začlenenie detí zo sociálne znevýhodneného prostredia do ďalšieho výchovno-vzdelávacieho procesu a zvyšujú uplatniteľnosť absolventov na trhu práce	C.32	raz ročne k 30.06. do roku 2019	476/2015

	Zabezpečiť podporu zapájania základných a stredných škôl do národných projektov z OP ĽZ , najmä so zreteľom na žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia v najmenej rozvinutých okresoch	C.33	raz ročne k 30.06. do roku 2019	476/2015
	Zohľadniť odstraňovanie havarijných stavov na školách v najmenej rozvinutých okresoch	C.37	raz ročne k 30.06. do roku 2019	476/2015
	Zabezpečiť zvýšenie dotácie na žiaka pre využívanie rekreačných zariadení v najmenej rozvinutých okresoch o 50 eur	C.38	raz ročne k 30.06. do roku 2019	476/2015
Minister práce, sociálnych vecí a rodiny	Pre prijímateľov z najmenej rozvinutých okresov v maximálnej možnej miere využívať možnosti zálohových platieb a predfinancovania v súlade so Systémom finančného riadenia štrukturálnych fondov, Kohézneho fondu a Európskeho námorného a rybárskeho fondu na programové obdobie 2014 – 2020	C.2	raz ročne k 30.06. do roku 2020	476/2015
Ministri	Zabezpečiť informovanosť vyhlasovaných výziev v rámci jednotlivých operačných programov pre najmenej rozvinuté okresy na svojich webových sídlach a na portáli ITMS 2014+	B.2	neuvedený	251/2016
Ministri	Zabezpečiť v súlade s § 4 ods. 3 zákona č. 336/2015 Z. z. o podpore najmenej rozvinutých okresov a o zmene a doplnení niektorých zákonov prostredníctvom monitorovacích výborov operačných programov zohľadnenie potrieb najmenej rozvinutého okresu , najmä pri tvorbe a predkladaní návrhov hodnotiacich a výberových kritérií , ako aj pri schvaľovaní zámerov národných projektov: do návrhu hodnotiacich a výberových kritérií zapracovať bodové zvýhodnenie projektov z najmenej rozvinutého okresu; v prípade implementácie operačných programov prostredníctvom integrovaných územných investícií zabezpečiť začlenenie projektov z najmenej rozvinutého okresu do regionálnych investičných územných stratégií*	C.1	priebežne	45/2016
	Preskúmať ďalšie možnosti zvýhodnenia žiadateľov z najmenej rozvinutých okresov o poskytnutie prostriedkov pomoci z európskych štrukturálnych a investičných fondov v súlade s usmerneniami európskych štrukturálnych a investičných fondov*	C.3	priebežne	45/2016
	Umiestňovať verejné investície do najmenej rozvinutých okresov*	D.1	neuvedený	476/2015
Vedúci Úradu vlády	Pre prijímateľov z najmenej rozvinutých okresov v maximálnej možnej miere využívať možnosti zálohových platieb a predfinancovania v súlade so Systémom finančného riadenia štrukturálnych fondov, Kohézneho fondu a Európskeho námorného a rybárskeho fondu na programové obdobie 2014 – 2020	C.2	raz ročne k 30.06. do roku 2020	476/2015
Predseda Úradu pre verejné obstarávanie	Poskytnúť metodickú podporu na využívanie verejného obstarávania so sociálnym aspektom	B.26	priebežne	45/2016

Pozn. *odporúčanie

Zmena účelu a rozdelenia regionálneho príspevku Akčného plánu rozvoja okresu Gelnica

Predseda vlády Slovenskej republiky poverený podľa uznesenia vlády Slovenskej republiky č. 112 z 1. marca 2017 k Návrhu na postup pri zmene účelu a rozdelenia regionálneho príspevku Akčného plánu rozvoja najmenej rozvinutého okresu, na návrh vedúceho Úradu vlády Slovenskej republiky (ďalej len „úradu vlády“),

schvaľuje

zmenu účelu a rozdelenia regionálneho príspevku Akčného plánu rozvoja okresu Gelnica (ďalej len „akčný plán“) zo dňa 05. apríla 2018 na základe návrhu na zmenu účelu a rozdelenia regionálneho príspevku v akčnom pláne a odporúčania Výboru pre rozvoj okresu Gelnica.

Táto zmena akčného plánu sa označuje ako **dodatok č. 1**. Prílohou je návrh vedúceho úradu vlády na zmenu účelu a rozdelenia regionálneho príspevku v akčnom pláne.

19. 10. 2018

Peter Pellegrini
predseda vlády Slovenskej republiky